

THE WAR CHILD MEMORIAL DAY 20 November

Op de conferentie in Reading in september 2011 werden twee projecten besproken die ten doel hadden de aandacht te vestigen op het lot van kinderen die een oorlog meemaken/meegemaakt hebben of aan negatieve gevolgen van een oorlog bloot staan of hebben gestaan; ongeacht aan welke kant van een conflict zij geboren zijn.

Het eerste project beoogde een monument op te richten in een van de grote steden in de wereld – Londen, Parijs, New York om er maar een paar te noemen – en het liefst op een plaats in het centrum zodat zoveel mogelijk mensen konden stilstaan bij het lot van oorlogskinderen. Het andere project hield in om van 20 november een Dag van de Oorlogskinderen te maken, die over de hele wereld aandacht in de media zou krijgen. Deze datum werd gekozen omdat op 20 november 1989 in een vergadering van de Verenigde Naties de Verklaring van de Rechten van het Kind werden aangenomen.

Martin Parsons en Irene Glausiusz hebben zich voor beide projecten ingezet. Een monument gerealiseerd te krijgen bleek moeilijker dan gehoopt, hoewel er al een ontwerp gemaakt is door een geïnteresseerde kunstenaar. Het monument zal er naar zij hopen op termijn zeker komen.

Martin en Irene hebben zich toen geconcentreerd op de Dag van de Oorlogskinderen. Irene heeft veel werk verricht door o.a. leden van het Britse parlement te benaderen. Het resulteerde in een kort debat om het project parlementaire ondersteuning te verlenen. Ook werd steun gezocht bij leiders van kerken en grote maatschappelijke organisaties.

De inzet had succes. De voorbereidingsgroep

kreeg toestemming om op 20 november bij het Monument to the Innocents, vlak bij Westminster Abbey, een krans te leggen.

© Jo Parsons

Martin en Irene berichtten me dat er veel belangstelling voor de plechtigheid was. Ze hadden een twaalf tot twintig personen verwacht, maar het waren er twee keer zoveel. De pers was aanwezig en er waren opvallend veel jongeren die hun belangstelling toonden. Tijdens de plechtigheid werden alle kinderen herdacht die onder oorlog te lijden hebben (gehad), waar ook ter wereld, vroeger en nu. Kinderen waarvan de vaders in Afghanistan zijn legden kransen voor de daar omgekomen kinderen en voor hun leeftijdgenoten die een vader moeten missen die op missie omkwam.

Het was de eerste keer dat oorlogskinderen van toen én van nu tegelijkertijd werden herdacht. Deze kleine plechtigheid was een mijlpaal voor Martin die zich al 30 jaar heeft ingezet om de gevolgen van oorlog op kinderen onder de aandacht te brengen. Zij zijn, zegt hij, waar en in welk conflict dan ook de onzichtbare, vaak vergeten slachtoffers.

Op de agenda van de Westminster Abbey is 20 november voor volgend jaar al vastgelegd. Het Leger des Heils heeft beloofd dan met een Brassband aanwezig te zijn. Martin hoopt het Europese Parlement te mogen toespreken om ook op die plek aandacht te vragen voor de impact die oorlog en geweld hebben op kinderen.

Informatie over de Werkgroep Herkenning

Secretariaat:

W. Beckmanstraat 393
3762 GL Soest
06-37134847
email: secretariaat@werkgroepherkenning.nl
Adreswijziging s.v.p. aan het secretariaat

Landelijke hulptelefoon:

06 33057003

Bestuur:

Cuny Holthuis-Buve, voorzitter
Jan Jacobs, secretaris
Ton Scheffel, penningmeester
Jeanne Diele-Staal, lid
Ab van Aldijk, lid

Regiocoördinatoren:

Groningen	Jurriën Oortwijn	050 3110955
Flevoland	Pragit Koot	0320 412116
Brabant	Hans van Hoof	0413 475838
Limburg	Margreet Vorstenbosch	046 4373822
Zuid-Holland	Dirk Mostert *	010 2622645
Salland & Twente	Arjen & Mieke de Groot	053 4344801

* b.g.g. het secretariaat

Contactpersoon partners van:

Joke Snijders 033 4617673

Contact Kinderen van Duitse Militairen:

Ab van Aldijk 023 5240898 of 06 533382670

Redactie Bulletin:

Cuny Holthuis-Buve
Gonda Scheffel-Baars, hoofdredacteur
scheffelbaars@planet.nl

Webmaster:

Rik van Burken

Voor het laatste nieuws over activiteiten van de Werkgroep Herkenning en over andere zaken die voor de doelgroep van Herkenning van belang kunnen zijn, raadpleeg de website:
www.werkgroepherkenning.nl

Donateur worden van Herkenning?

U kunt donateur worden van de Stichting Werkgroep Herkenning. U ontvangt dan ons informatiebulletin dat eens per kwartaal verschijnt. Ook kunt u deelnemen aan de activiteiten die onze Stichting organiseert. De Stichting vraagt van de donateurs een jaarlijkse bijdrage van € **20,00**. Een hogere bijdrage is uiteraard welkom. Kunt u een bedrag van € 20,00 niet missen, dan mag dat echter geen belemmering zijn om u te laten inschrijven, elke andere lagere bijdrage is welkom. U kunt uw bijdrage storten op **rekeningnummer 5285797**, ten name van **Stichting Werkgroep Herkenning**, Nieuwsteeg 12, 4196 AM Tricht, onder duidelijke vermelding van uw naam en adres (zeker bij telebankieren is dit heel belangrijk!)

Mocht u vragen hebben omtrent deze procedure, neem dan contact op met het secretariaat: 06-37134847, W. Beckmanstraat 393, 3762 GL Soest
secretariaat@werkgroepherkenning.nl

Bijdragen inzenden voor het Bulletin:

De redactie bekijkt binnengekomen stukken op:

- goede leesbaarheid
- eenduidigheid wat de inhoud betreft
- lengte van de tekst in verhouding tot de beschikbare ruimte

Indien nodig wordt met de schrijver van de tekst overleg gepleegd.

De inhoud van de stukken mag niet strijdig zijn met de doelstellingen van Herkenning.

Als een bijdrage van iemand wordt opgenomen, geldt dat de redactie voor de inhoud ervan geen verantwoordelijkheid draagt.

Verdere informatie in het colofon op de laatste pagina van dit Bulletin

Toen ik de foto's zag die Irene me stuurde, drong het, gek genoeg, pas echt tot me door, dat die kransen daar ook voor óns waren gelegd. Het raakte me diep

GSB

Van de redactie

Uit Engeland ontving ik een verslag van de kranslegging bij het Monument to the Innocents op 20 november j.l. Dit bulletin opende ermee. Indrukwekkend.

Ook in dit bulletin wordt nog een keer aandacht geschonken aan de herdenkingen van dit jaar. Allereerst door de uitslag van de enquête onder de donateurs. Daarnaast door een stuk van Jolande Withuis en de reacties daarop van Chris van der Heijden en Meindert Fennema. De donateurs die een emailadres hebben, kregen de teksten door het secretariaat toegestuurd. Voor de donateurs die geen email hebben heb ik een samenvatting van deze stukken gemaakt, zodat ook zij op de hoogte zijn van wat er heeft gespeeld. Janna Postma reageerde op Withuis' stuk en aan het eind van mijn samenvatting van Withuis' artikel heb ook ik nog enkele kritische regels erover geschreven.

Ebbe Rost van Tonningen schreef een boek over zijn leven. Dineke Swart schreef een korte impressie over het eerste deel van het boek. In de Volkskrant stond een vraaggesprek met Ebbe. Ook dit werd al via de email aan donateurs gezonden; in dit bulletin een samenvatting daarvan voor degenen die geen internet hebben.

Cuny Holthuis was aanwezig bij de presentatie van het nieuwe boek van Monika Diederichs en zij schreef daarover een kort verslag. Op de donateursdag van 22 november speelden boeken een hoofdrol. Twee impressies van deze bijeenkomst.

Nog meer boeken krijgen in dit bulletin de aandacht: van Jan Karski, van Alain Finkielkraut en van Henk Brandhorst

We ontvingen nog een late reactie van Gerrit Bothof op een artikel uit het bulletin van juni

over discriminatie van kinderen en de verschillende manieren waarop door het grote publiek en instanties daarop werd gereageerd.

Tot slot een verzoek om medewerking van de NTR en een van Herinneringscentrum Westerbork.

Wij hopen dat de informatie in dit bulletin u zal interesseren.

Namens de redactie,
Gonda Scheffel-Baars

ADRES(WIJZIGINGEN) DOORGEVEN

Geeft u bij wijziging van uw post- of mailadres dit alstublieft door aan het secretariaat.

De laatste tijd komen er regelmatig brieven of mailberichten retour omdat de adressering niet meer klopt.

Als we niet over de juiste gegevens beschikken raakt het contact met u verbroken en kunnen we u niet meer van informatie voorzien.

UW EMAILADRES LEVERT DUBBEL VOORDEEL OP!

Als u een emailadres heeft of in de komende tijd over een emailadres krijgt, wilt u dit dan ook aan het secretariaat doorgeven? Dan ontvangt u de bulletins voortaan per email – en dat scheelt aanmerkelijk in de druk- en portokosten! – en bovendien blijft u via tussentijdse mailingen op de hoogte van zaken die in de actualiteit spelen.

Vanuit het bestuur

Donateursdag 2012

22 november hebben we weer onze jaarlijkse donateursdag gehouden, die dit jaar in het teken van boeken stond van boeken die recent door en over kinderen van “foute ouders” zijn geschreven. In dit Bulletin vindt u een verslag hierover van onze secretaris Jan Jacobs.

Herdenken en Herkenning

Op onze enquête over dit onderwerp hebben zeer veel mensen gereageerd – zie het verslag hierover elders in dit Bulletin. Kennelijk is deze manier om onze donateurs naar hun mening te vragen een goede methode. Het bestuur zal zich nu over de uitslag beraden en zo nodig in haar beleid inpassen.

Voortgang projecten

De *speciale ingang naar het CABR (het Archief voor de Bijzondere Rechtspleging) via de website van het Nationaal Archief* moet het komend voorjaar gerealiseerd zijn. Rinke Smedinga heeft daar in overleg met Herkenning goede voorstellen voor gedaan en het Nationaal Archief gaat hiermee aan de slag. Als dit klaar is zullen wij hier apart aandacht aan besteden.

Herkenning en de Vrienden

De stichting Vrienden van Herkenning die al jaren subsidie heeft gegeven voor allerhande projecten ten behoeve van kinderen van “foute ouders” heft zich per 1 januari op - zie het bericht hierover in dit Bulletin. In goed overleg is besloten dat Herkenning de resterende verplichtingen zal overnemen.

Hulpverlening

De landelijke gespreksgroep

Deze is nu een paar maanden bezig. Eerst niet zo veelvuldig i.v.m. vakantie van de begeleiders, maar nu tot half december om de 2 weken. Daarna wordt er in januari doorgedaan. Er is een hechte groep ontstaan, en er wordt veel gedeeld. Het is bijv. verdrietig dat één van de deelnemers een heel ernstig ongeluk heeft gehad, waar wij zorg om hebben.

Mocht u ook belangstelling hebben om in zo'n gespreksgroep mee te draaien, dan kunt u zich opgeven bij Jeanne Diele, tel. 06-33057003 (de hulptelesfoon Van Herkenning), email: j.diele-staal@online.nl of Hans van Hoof, tel. 06-333186793, email: h.hoof93@chello.nl, beide gespreksleiders. De gespreksgroep komt 1x per 2 of 3 weken bij elkaar op zaterdagmiddag in Amersfoort.

Hulptelesfoon

U kunt ons altijd bereiken onder het nummer 06-333186793. U kunt via dit nummer ook aangeven wanneer u een persoonlijk gesprek wilt hebben.

Lezing:

In november heeft ons bestuurslid Jeanne Diele een lezing verzorgd in de openbare bibliotheek in Tilburg. November was leesmaand en in heel Nederland was het onderwerp 'Goed en Kwaad in verband met WO II'. Het boek van waaruit deze lezing in Tilburg was opgesteld is: 'De andere kant' van auteur Pim Molemaker, dat in juni is uitgekomen en geschreven is vanuit het kindperspectief van een kind dat in WO II opgroeit in een NSB gezin en waarin ook het verhaal van Jeanne als NSB dochter aan de orde kwam. In de andere bibliotheken in Nederland werd het boek 'De donkere kamer van Damokles' van W.F.Hermans gebruikt, dat al jaren op middelbare scholen als literatuur wordt gelezen.

Er waren 15 mensen en na de lezing was er een interessant nagesprek van een uur en eigenlijk had men nog wel door kunnen gaan. En dat met mensen die noch Jeanne noch elkaar kenden. *In het volgende Bulletin wellicht iets meer hierover.*

De vernieuwde website komt er nu aan!

Rik van Burken is hard bezig met de geheel vernieuwde website, die voor het eind van het jaar klaar is. We zullen u laat weten wanneer deze site online gaat..

Wij wensen u heel prettige feestdagen en een goede start van het nieuwe jaar waarin wij weer regelmatig met u contact zullen hebben.

Met hartelijke groeten, het bestuur

HERKENNING EN HERDENKEN: wat vinden de donateurs daarvan?

De enquête

De commotie rond de 4/5 Herdenking afgelopen voorjaar en de vele reacties die daarop vanuit onze achterban kwamen heeft het bestuur doen besluiten om onder de donateurs een peiling te houden over dit onderwerp.

Er is een enquête met vier vragen naar **alle donateurs** gestuurd.

Wij geven u hier een korte weergave van de resultaten, in een later stadium zullen wij als bestuur hier op reageren.

De respons

Er is door **82** donateurs gereageerd waarvan **47 per email** en **35 per post**. Aangezien wij als Herkenning 284 donateurs hebben, is dat een heel behoorlijke respons, maar het betekent ook dat wij van 200 donateurs geen mening hebben gekregen.

Naast het invullen van de vragen hebben zeer veel respondenten ook een toelichting op hun antwoord gegeven. Daarbij is het opvallend dat de keuzemogelijkheid **geen mening** nauwelijks wordt gebruikt. Wel hebben een aantal donateurs een formulier teruggestuurd dat niet of niet geheel is ingevuld.

De vragen over Herkenning

De vraag (1) *of het gewenst is dat Herkenning als organisatie naar buiten treedt met een mening over herdenken op 4 mei* wordt door **54** donateurs met **ja** beantwoord en door **22** met **nee**. Slechts **1** donateur heeft hierover **geen mening**.

Op de vraag (2) *of Herkenning alleen haar mening moet geven over Herdenken op 4 mei als daar naar gevraagd wordt*, wordt door **50** donateurs met **nee** gereageerd en **22** met **ja**. Ook hier is slechts **1** donateur met **geen mening**.

Voorlopige conclusie

Op grond van de uitslag van vraag 1 en 2 ziet een meerderheid van de geënquêteerden een rol voor Herkenning bij het publieke debat over Herdenken.

Interessant zijn in dit verband de toelichtingen die donateurs hebben gegeven.

Deze zijn te rubriceren in de volgende categorieën:

1. Zichtbaarheid mening Herkenning

- wel rekening houden met diversiteit
- voorzichtig en op gepaste wijze
- onze stem moet in het publiek debat worden gehoord
- Herkenning kent als geen ander de meningen van haar leden en kan hen vertegenwoordigen

2. Herkenning moet op de achtergrond blijven

- individueel wel een mening laten horen, als Herkenning niet.
- Als er een mening gevraagd wordt, ligt de zaak anders. Dan kan het bestuur dat in deze tijd zeer zeker doen op verantwoorde wijze, zelfs als niet alle donateurs er een zelfde mening op na houden.
- Naar mijn mening kan het bestuur (op een verstandige wijze) naar buiten treden met een mening over 4 mei als ze dat nodig vindt, maar het hoeft niet perse. Het blijft de verantwoordelijkheid van het bestuur in welk geval wel en wanneer niet. Als het al angstig zou kunnen zijn voor lotgenoten, aan de andere kant kan het voor hen tegelijk een emancipatorische werking hebben.
- gezien de ophef die is ontstaan bij de laatste 4 meiherdenking lijkt het me beter om onzerzijds geen actie te ondernemen, tenzij men om onze mening vraagt. Na 65 jaar blijkt het nog altijd een zeer gevoelig onderwerp te zijn

De taak/doel van Herkenning

- Treed naar buiten wanneer daar duidelijk ook vanuit de statuten aanleiding toe is. Geen woorden om alleen maar een woordje mee te willen zingen. Emotionele druk vanuit de achterban beleefd negeren en de keuze maken dat er sprake kan zijn van een groter belang.
- voornaamste taak Herkenning is veiligheid en geborgenheid bieden aan achterban
- het behoort niet tot de taak van Herkenning om zich in maatschappelijke discussies te begeven. Eenvoudiger gezegd, de werkgroep als zulke heeft geen mening. De Werkgroep, kan hoogstens na een interne enquête een indruk geven van wat onder de leden leeft.

De vragen over de Herdenking

Er waren twee vragen

1. Herdenken op 4 mei moet beperkt blijven tot:

de burgers en militairen die in het Koninkrijk der Nederlanden of waar ook ter wereld zijn omgekomen of vermoord sinds het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, in oorlogssituaties en bij vredesoperaties.'

(uitgangspunt van het Comité 4/5/ mei)

Hierop werd door **22** mensen met **ja** geantwoord, **47** met **nee** en **6** hadden **geen mening**

2. Herdenken op 4 mei moet juist niet beperkt blijven tot genoemde groep in vraag 3, maar ruimte bieden aan alle oorlogsgetroffenen inclusief Kinderen van 'Foute' Ouders.

Op deze vraag reageerden **53** mensen met **ja**, **16** met **nee** en **3** hadden **geen mening**.

Bij deze vragen ging het niet direct om een taak/doel van Herkenning, maar om ideeën van de donateurs over wie en waar herdacht zouden moeten worden.

De uitkomst van deze vragen laat zien dat een meerderheid van degenen die hebben gereageerd vóór een ruimere interpretatie van het officiële herdenken is.

Verzoek om medewerking

De geschiedenisafdeling van de NTR (o.a. verantwoordelijk voor het programma Andere Tijden) is op dit moment bezig met de voorbereiding van een serie over de eerste vijf jaar na de oorlog: 1945-1950. Eén van de afleveringen van die serie zou o.i. moeten gaan over de Bijzondere Rechtspleging met alle dilemma's, chaos, pijn en misstanden die daarbij aan de orde zijn geweest. Het is een belangrijk verhaal waar te weinig mensen weet van hebben.

We zijn daarvoor op zoek naar ooggetuigen, mensen die uit eigen ervaring kunnen vertellen over:

- arrestatie
- eventuele internering
- verdere gevolgen als in beslagname goederen, huisuitzetting, ontnemen kiesrecht, eventuele sociale uitsluiting?
- situatie van kinderen van geïnterneerden/gestraften, waarbij we vooral ook op zoek zijn naar verhalen over de zogenaamde 'heropvoeding' in tehuizen of kinderen die onder toezicht zijn gesteld van de Stichting Toezicht Politieke Delinquenten

Karin van den Born
Eindredacteur Andere Tijden
035 - 6775547
www.anderetijden.nl
NTR/VPRO
Postbus 29000
1202 MA Hilversum

Bij de verschijning van het boek 'IN NIEMANDSLAND' door EBBE ROST van TONNINGEN.

In De Volkskrant van 27 september stond een interview met de schrijver waaruit ik de volgende punten licht:

'Zie mij als een heel late klokkenluider' staat er boven het stuk dat begint met: 'De zoon van de bekendste foute ouders van Nederland ging op zoek naar zijn vader, op zoek naar een "menselijk portret" en schreef er het boek In Niemandsland over: "Het was een avonturenreis. Ik stond voor alles open".'

Ebbe Rost van Tonningen

Ebbe werd in 1943 als de tweede zoon geboren in het gezin van Meinoud en Florrie Rost van Tonningen. Hij studeerde economie en sociologie in Rotterdam en specialiseerde zich in beleidsanalyse- en ontwikkeling. Hij vervulde zijn dienstplicht als officier bij de Koninklijke Landmacht. In 2006 nam hij deel aan lokale verkiezingen in De Bilt, maar distantieerde zich toen de fractievoorzitter lid werd van de PVV. Met die partij wilde hij niet geassocieerd worden. Zijn gezin – vrouw en vier kinderen – heeft hij buiten zijn boek gelaten en zijn broers Grimbart, de oudste, en Herre, de jongste worden slechts af en toe in het betoog opgenomen. Ebbe schreef in de epiloog: 'Voor het verhaal in dit boek ben ik geheel zelf verantwoordelijk. Niemand anders moet daarmee worden vereenzelvigd, want ik weet hoe hinderlijk dat is.'

Zijn familieachtergrond heeft hem regelmatig voor problemen gesteld. Een meisje op de lagere school mocht ineens niet meer met hem omgaan, ze was van Joodse afkomst en haar pleegouders verboden hun vriendschap. Toen hij in 1967 in Stockholm stage liep las hij een groot artikel over zijn vader in De Telegraaf. Toen besloot hij om zelf op onderzoek uit te gaan, als morele plicht, maar naar hij later inzag, ook uit loyaliteit. 'Het is heel erg onprettig altijd die hele slechte verhalen over je ouders.' Zijn moeder Florrie bleef de jaren door de nazi-ideologie trouw en ontkende dat de Holocaust had plaatsgevonden.

Hij schrijft dat hij geen nare jeugd heeft gehad. Kinderen nemen de thuissituatie zoals die is. Als er iets hapert, zoekt een kind de schuld bij zichzelf. Wel was duidelijk dat ze 'anders'

waren, hij en zijn broers. Ze droegen andere kleding, scholen weigerden hun de toegang. Langzamerhand ging hij begrijpen dat zijn ouders in verband werden gebracht met de oorlog en dat hij daar op aangekeken werd. Verwarrend, want zijn moeder hield erg van de natuur en kon daar enthousiast over vertellen. Toen zijn oudste broer op 15-jarige leeftijd het huis verliet, voelde dat voor Ebbe als een groot verlies.

Zijn moeder had altijd een heel positief beeld van haar man geschilderd, zij was erg gelukkig met hem geweest. (Zijn vader overleed toen Ebbe anderhalf jaar was). Ebbe voelde zich prima in dat sprookjesbeeld, tot hij dat stuk in De Telegraaf las waarin zijn vader een streber en intrigant werd genoemd. In zijn eigen zoektocht sprak hij in vijf jaar tijd met een 150 mensen die zijn vader hadden gekend. Hij wilde zowel positieve als negatieve dingen over hem horen.

Hij probeerde te begrijpen hoe zijn vader vanuit een toppositie bij de Volkerenbond bij een obscuur clubje als de NSB terechtgekomen was. Hij meent dat de angst voor het communisme een beslissende rol speelde, zijn vader meende dat het een beslissende strijd zou worden. Eerst dacht hij in de lijn van Mussolini, maar kwam gaandeweg tot de conclusie dat alleen Hitler het bolsjewisme kon weerstaan.

Ebbe zocht niet naar een rechtvaardiging voor zijn vader. 'Ik kon het verloren leven van mijn vader niet herstellen.' Hij wilde voor zichzelf een beeld van zijn vader krijgen dat niet alleen uit negatieve elementen bestond, maar ook positieve, een echt menselijk portret. 'Maar de conclusie is duidelijk. Die kan niet anders luiden dan dat mijn vader onderdeel was van

een regime dat op geen enkele manier te verdedigen is. Dat is het dan, daar moet je je bij neerleggen.' Zijn moeder hoopte altijd dat een van haar kinderen de rehabilitatie van haar man zou bewerkstelligen. Ebbe kon en wilde niet aan die verwachting van haar voldoen.

Het is Ebbe een raadsel waarom zijn moeder zich niet heeft gevoegd naar wat zijn vader in een verklaring heeft geschreven, n.l. dat het tijdperk van het nationaal-socialisme voorbij was. Vaak genoeg hebben haar kinderen haar erop gewezen dat ze de publiciteit niet moest zoeken, dat ze zichzelf, haar man en haar kinderen daarmee schade berokkende, maar ze luisterde daar niet naar. Ebbe zegt erover dat zo'n versteende houding vaker voorkomt bij dogmatici.

De raadsels rond de dood van zijn vader hebben Ebbe, meer dan hem lief was, bezig gehouden. Ebbe is zelf op onderzoek gegaan, omdat zijn moeder van enkele partijleden gehoord had dat haar man zwaar mishandeld was in de strafgevangenis in Scheveningen. In een tv-programma zei A. van der Leeuw, de oprichter van het RIOD (het latere NIOD), dat Rost van Tonningen waarschijnlijk tot zelfmoord is gedreven. Hij is 'gezelfmoord' noemde hij dat letterlijk. Ebbe heeft hem hier later over gesproken, maar Van der Leeuw wilde zijn bron niet onthullen. Na diens dood is Ebbe zelf op zoektocht gegaan. Hij stootte op een voorlopig rapport over misstanden in de Scheveningse gevangenis, in 1950 op verzoek van de Tweede Kamer opgesteld door Van Tuyll van Serooskerken. Het rapport is buiten de normale postroute om door de minister en de staatssecretaris mee naar huis genomen en in een la geborgen. Waarom? Rost van Tonningen had zijn verklaring opgesteld omdat hij voor het Internationaal Tribunaal verhoord wilde worden. De Canadezen hadden hem in eerste instantie ondervraagd en hebben hem daarna overgedragen aan de Binnenlandse Strijdkrachten. Twee dagen later was hij dood. Vast staat dat hij zelf uit het raam gesprongen is. Toch rammelt er van alles, er is een 'georganiseerd zwijgen' rondom deze dood en de situatie in de gevangenis. Ebbe vermoedt dat zijn vader gegevens had over grootscheepse economische collaboratie van de

heersende klasse van toen. De misstanden in de gevangenis raakten al gauw bekend, maar er zijn alleen mensen voor diefstal veroordeeld, niet voor mishandeling...Dat geeft te denken. Ebbe memoreert dat er altijd gedaan wordt 'alsof de duivel in een parachute is neergedaald in de vorm van nazisme en antisemitisme. Maar het kolonialisme was een voorloper en een broertje van het fascisme, al heeft het Nederlands kolonialisme zich gelukkig niet schuldig gemaakt aan systematische moord. Autoritair bestuur, militaire overheersing, racisme, je beter voelen dan anderen, economisch gewin ten koste van andere mensen, grootheidsgedachten. Het establishment van voor de oorlog is na de oorlog niet veranderd, het houdt zich voortdurend schuil bij misstanden. Ik heb getracht de goede en slechte kanten van mijn familie te onderzoeken. Mensen kunnen het irrelevant vinden, het zij zo. Het geeft mij morele kracht. Ik vind dat ik mij net zo vrij mag uiten als ieder ander.'

GSB

Een korte reactie

Direct na verschijning van het boek **IN NIEMANDSLAND**, van Ebbe Rost van Tonningen, ging ik zaterdag 29 september naar mijn boekhandel, die het in voorraad had. Heel even getwijfeld, bij het doorbladeren, of

het me zou bevallen. Dat kon ik niet inschatten, maar ik waagde de gok en kocht het.

Thuis ging ik direct er in lezen, en zondags ging ik daarmee door. Dinsdag had ik deel I, getiteld De Verstoten Moeder, uit.

Ik weet niet hoe de inhoud van dit 1e deel aan de lezers van Bulletin uiteen te zetten. Het gaat over zijn leven, vanaf de Bevrijding tot nu. Ik heb, zo voelt het voor mij, nooit eerder zo'n levensbericht van een generatiegenoot uit hetzelfde kamp` als ik, gelezen.

Wat vind ik er zo bijzonder aan? Hij vertelt uitgebreid wat zijn familie, dus ook opa's en oma's, en natuurlijk zijn moeder, meemaakt vanaf de Bevrijding. Hij is dan bijna 2 jaar. Het emotionerende aan dit verhaal is voor mij dat voor het eerst een generatiegenoot op een niet-klagende, niet-aanklagende manier een verhaal vertelt dat volgens mij nog nooit eerder verteld is. Ik heb het tenminste nergens zo gelezen, of gehoord. Het lijkt wel alsof ik zelf over een soortgelijk verhaal (hoe het bij ons thuis was) altijd gedacht heb te moeten zwijgen. Ik weet niet eens waarom, ik dacht te moeten zwijgen. Wat een opluchting dat iemand het durft te vertellen!!!! Wat ik verder bijzonder vind is de beschrijving van het nest waarin hij opgroeit. Hij getuigt van verbondenheid.

Voor mij is zo nieuw dat je deze verbondenheid in het openbaar mag erkennen. Ik raak daarvan wat in de war. Daardoor is het te moeilijk hier uitgebreider aan te geven hoe hij tegelijk deze verbondenheid toont, en zich onafhankelijk opstelt. Hij brengt me bij wat me omhulde in mijn jeugd, bij de parallelle wereld waarin ik leefde. Een soort omhulling die ik weggedrukt heb, het weten ervan. Dacht ik dat ik daarmee niet zichtbaar mocht zijn in de buitenwereld? Het boek, voorlopig dit deel I, maakt veel los bij mij. Ik heb bewondering voor de stevigheid waarmee hij zichzelf, zijn geschiedenis en zijn eigen ontwikkeling neerzet. Ik ben hem dankbaar voor deze inspanning.

Dineke Swart

*Monika
Diederichs*

KINDEREN VAN DUITSE MILITAIREN IN NEDERLAND: een boekpresentatie

Op 2 oktober jl. hield Monika Diederichs haar boek over de kinderen van Duitse Militairen in Nederland (KDM) ten doop bij het NIOD in Amsterdam. Het was een druk bezochte bijeenkomst, bijzonder was dat veel van de mensen die zij had geïnterviewd voor haar boek aanwezig waren.

Voor velen was het de eerste keer dat zij hun verhaal hadden kunnen vertellen.

Het boek heeft een lange ontstaansgeschiedenis, want Monika is al heel lang met dit onderwerp bezig. In 2006 heeft zij een boek over de moeders van deze kinderen gepubliceerd "Wie geschoren wordt moet stil zitten". Zij deed daarin onderzoek naar hoe het de vrouwen, die een relatie en soms ook een huwelijk met een Duitse militair hadden, is vergaan. Al tijdens het schrijven van dit boek kreeg zij het idee om ook een studie naar de kinderen, die uit deze relaties zijn geboren, te doen.

Op de boekpresentatie vertelde Peter Romijn die haar heeft begeleid, dat er een uitgebreide vragenlijst was ontwikkeld door een hoogleraar uit Bergen in Noorwegen. In Noorwegen en Denemarken zijn veel KDM en is er meer onderzoek geweest.

Monika heeft deze vragenlijst ook gebruikt voor KDM in Nederland en dat is tot nu de enige goed gedocumenteerde informatie die we over deze groep hebben. Bij de presentatie van haar boek werd duidelijk dat de onbekendheid met de vader, het zwijgen daarover van de moeders ten opzichte van hun kinderen en de afkeer van de Nederlandse samenleving van deze kinderen – het waren en bleven moffenkinderen – voor velen bepalend voor

hun leven is geweest.

Vervolgens hield een van deze kinderen, Marcel Kemp, een indrukwekkend verhaal over hoe hij heeft geworsteld met zijn afkomst en het zwijgen van zijn moeder over wie zijn vader was: zij heeft het geheim mee genomen in haar graf en daar moet hij mee leven. Het zwijgen kennen wij als kinderen van foute ouders maar al te goed, maar dat je ook je afkomst niet mag weten, is extra schrijnend. Het is goed dat Monika de bewogen geschiedenis van kinderen van Duitse militairen eindelijk heeft onderzocht en er een goed leesbaar boek van heeft gemaakt. Want in de studie die het NIOD zelf heeft gedaan naar kinderen van foute ouders – Besmette Jeugd van Ismee Tames – komen zij niet voor.

Cuny Holthuis

de Twee Marken

DONATEURSDAG 2012

Op Donderdag 22 november jl. vond in Maarn in de Twee Marken de inmiddels traditionele Donateursdag plaats. Een locatie die – evenals vorig jaar – vanwege haar centrale ligging in Nederland de voorkeur genoot. Niet alleen donateurs uit de nabije omgeving, maar ook velen uit verder gelegen oorden hadden zich voor deze dag aangemeld.

Ruim zestig lotgenoten of anderszins betrokken mensen konden een groot deel van die dag kennis maken met een vijftal auteurs die - vanuit hun belangstelling voor en/of betrokkenheid bij de nasleep van de oorlogsjaren – op bewogen wijze hun boeken presenteerden.

Nadat onze voorzitter Cuny Holthuis de bijeenkomst had geopend en het programma van de dag bekend had gemaakt was het de beurt aan Zonneke Matthée om haar boek

“Verzwegen Verleden” onder de aandacht te brengen. Zij heeft op een inspirerende manier de vaak pijnlijke relatie tussen NSB-moeders en hun dochters in haar boek opgetekend. Vervolgens Guido van Mierlo die zijn boek introduceerde over Arjen de Groot. Een biografie die door Arjen zelf werd toegelicht. Een waanzinnige zwerftocht die bij hem de nodige emoties losmaakte.

Dan de kinderen van Duitse militairen in Nederland door Monika Diederichs. Ook een goed gedocumenteerd verhaal waar veel onderzoek aan vooraf gegaan is.

Pim Molemaker – iemand die niet of nauwelijks belast was met post-traumatische ervaringen – begon zijn verhaal metaforisch. De paperclip was reeds uitgevonden en het leek hem een uitdaging iets uit te vinden waarmee hij zijn bankrekening kon spekken.

Helaas, dat is voor weinigen weggelegd. Pim heeft wel in zijn boek “De Andere Kant” een emotionele vertaalslag kunnen maken van verhalen en vertellingen van een eerdere generatie.

Jeanne Diele heeft in aansluiting op de toelichting van Pim expliciet aangegeven dat zij waardering heeft voor mensen die – 70 jaar na dato – de herkenning levendig willen houden.

Verrassend en imponerend was het optreden van Janna Postma met haar boek “Noorderzon”, een autobiografie. Een voorganger met emeritaat en een liefde voor albatrossen.

Tijdens de gehele dag was er gelegenheid om boeken te kopen.

Het lijkt wel alsof er de laatste tijd meer en meer boeken verschijnen die met het verleden en heden van lotgenoten te maken hebben. Dat is goed om alles wat er gebeurd is te complementeren en de geschiedenis volledig(?) in kaart te brengen.

Cuny sloot – nadat enige mensen een niet relevante discussie wilden openen – de bijeenkomst af met de nodige boekenbonnen en bloemen.

De Donateursdag is op stijlvolle en discrete wijze verlopen. Het informele samenzijn na afloop bracht mensen tot elkaar.

Lieve mensen, tot volgend jaar!

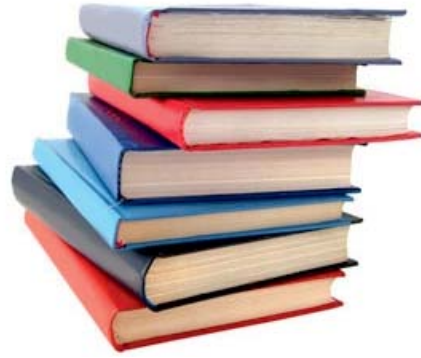
Namens de Stichting Herkenning
Jan Jacobs, secretaris

Impressies van de SWH donateursdag op 22-11-2102 in Maarn

Er was een opkomst van tegen de 70 mensen. Bij binnenkomst werden de bezoekers door Ton Scheffel geregistreerd en kregen ze een plastic munt voor het borreluur. Opvallend was dat er zich meteen tafelgroepjes vormden maar dat er eenlingen waren die geen speciale aandacht kregen. Omdat ik dat gewend ben van andere samenkomsten, heb ik een praatje gemaakt met twee van hen. Een zoon van mogelijk een Duitse militair en een dochter van een Reichsschule-leerling.

Onze voorzitter opende het officiële gedeelte en vertelde dat bestuurslid Johan Wagenaar bedankt had en stelde de nieuwe secretaris, Jan Jacobs, voor. De voordrachtenreeks begon met Zonneke Mathée die sprak over haar boek dat nog moet uitkomen. Gaat over NSB-vrouwen en dochters en hun belevenissen in en na de oorlog. Monika Diederichs behandelde haar tweede boek dat handelt over moeders die een relatie hadden met een Duitse militair en hun kinderen. De derde presentatie was door de schrijver van het boek over kindsoldaat Arjen de Groot, samen met hemzelf. Hij vertelde alles over de periode 1944 – 1947 aan de historisch geïnteresseerde schrijver. De uitgestelde lunchpauze gaf de mogelijkheid onderlinge gesprekken te voeren. De eerste voordracht van de middag was van Pim Molemaker die van bestuurslid Jeanne Diele veel autobiografische gegevens kreeg en er een boek van maakte. Knap om zoiets verantwoord te kunnen doen. De serie werd afgesloten door Janna Postma over haar autobiografie, met relativerende humor gebracht.

Na iedere voordracht konden er vragen worden gesteld. Voorzitter Cuny liep rond met een tweede zaalmicrofoon zodat iedereen via ringleiding of rechtstreeks vragen en antwoorden kon horen. Aan het eind van de laatste lezing gingen de vragen over meer algemene zaken en werden er door HE, TK, DK, JP en anderen opmerkingen gemaakt en vragen gesteld. De zaalmicrofoon werd niet meer doorgegeven. Een discussie werd voorkomen met twee opmerkingen. 1. Er zijn binnen Herkenning verschillende stromingen. 2. In het hoeden van de belangen van lotgenoten hebben “wij” (het huidige bestuur) geen rol. Waar dat laatste op berust, is niet

toegelicht. Ik heb een dergelijke opmerking van vroegere bestuursleden nooit gehoord. Ook werd niet duidelijk welke stromingen binnen het Stichtingsbestuur vertegenwoordigd zijn. Ik weet dat alleen van de kinderen van Duitse militairen.

In de zaal waren de drie boeken van Henk Eefting, dat van Dick Kampman, het ene boek van Zonneke, het boek over Arjen de Groot, Noorderzon van Janna Postman en de twee boeken van Monika Diederichs te koop.

Ik denk dat de aanwezigen het in het algemeen een plezierige en nuttige dag hebben gevonden al blijven er bij sommigen vragen.

Gerrit Bothof, 23-11-2012

Opmerking van het bestuur:

De heer Bothof heeft één opmerking van de voorzitter niet goed weergegeven: zij heeft gezegd dat het bestuur geen rol heeft in het opkomen voor de *belangen van de ouders* van de kinderen i.c. de donateurs van Herkenning. En ook de heer Bothof weet dat dit standpunt al sinds de oprichting van Herkenning een vaststaand feit is: Herkenning is er voor de kinderen. Als hij en de door hem met initialen genoemde mensen de belangen van de ouders willen behartigen, zullen ze daarvoor een eigen organisatie moeten oprichten.

GOED EN FOUT BESTAAN WEL DEGELIJK

Dat is de titel van een stuk dat Jolande Withuis schreef in de bijlage De Vonk van de Volkskrant van 29 september j.l.

Zij begint haar stuk met verwijzing naar de twee affaires die er rond 4 mei dit jaar speelden, n.l. het voornemen om in Vorden ook langs de graven van gevallen Duitsers te lopen en het gedicht van Auke de Leeuw. 'In beide gevallen draaide het om het in de officiële herdenking betrekken van de vijand. In beide gevallen ook viel de echo te beluisteren van een debat dat in de geschiedwetenschap al enkele decennia woedt: het 'debat over goed en fout'. Die discussie heeft onder historici tot onplezierige uitwassen geleid; uitwassen die invloed blijken te hebben op hoe de samenleving over de Tweede Wereldoorlog denkt en op hoe zij die oorlog herdenkt', aldus Withuis.

Dan vervolgt ze met uiteen te zetten hoe er al vanaf het begin over 4 en 5 mei gesteggeld is. Ze noemt o.a. de 'Indische urn' die in het Nationaal Monument is aangebracht ondanks protest van het voormalig verzet, waardoor herdenken niet meer gebonden bleef aan de gevallen tussen 1942-1945. Na de machtsovername in 1948 in Tsjechoslowakije verdween de goodwill die de communisten en het Rode leger hadden opgebouwd en 'werd de Tweede Wereldoorlog retrospectief een oorlog tegen het totalitarisme, en die oorlog werd gecontinueerd.' Ze constateert dat het symbool Auschwitz dat voor het racisme en de Jodenvervolgving en de genocide staat in de tijd van de Koude Oorlog werd vervangen door Dachau, waar het Derde Rijk zijn politieke tegenstanders in opsloot. De strijd tegen het communisme werd door velen gezien als een voortzetting van de strijd tegen het fascisme. Er werd ook misbruik gemaakt van de herdenkingen, zo stelt Withuis. De herdenking werd gebruikt om de eigen visie te promoten of een actuele kwestie in een bepaald daglicht te stellen. Maar de politisering werd door veel voormalige verzetsstrijders afgewezen, zij wilden 'de herdenking zo zuiver mogelijk' houden. Zij wilden de gevallen herdenken, maar hen niet verbinden aan actuele kwesties,

omdat zij niet namens hen konden spreken. Bovendien vormden de gevallen net zomin als de overlevenden een uniform collectief. 'Op 4 mei worden essentiële waarden van onze samenleving vastgelegd en overgedragen. Dat maakt de plechtigheid belangrijk en sommige redevoeringen aangrijpend. Maar omdat de Tweede Wereldoorlog nu eenmaal voor verschillende groepen een andere betekenis heeft en men er ook velerlei lessen voor de toekomst in leest, zal die interpretatie altijd precar zijn. Dat maant tot terughoudendheid. Terughoudendheid echter is iets anders dan het lafhartig mijden van keuzes', aldus Withuis.

herdenken juni 2012

Doordat inmiddels vele nieuwe groepen gevallen herdacht worden, bijvoorbeeld ook de militairen in vredesoperaties, is de Nationale Herdenking een 'hutspothedenking' geworden, vindt Withuis. 'De keuze wie we wel en niet op die datum op die plaats herdenken wordt omzeild en daarmee de vraag welke waarden we willen overdragen.'

De kwesties Vorden en Auke de Leeuw worden door Withuis vervolgens rechtstreeks in verband gebracht met wat professor Hans Blom in zijn oratie in 1983 aan de orde stelde, n.l. dat het tijd werd om de oorlog op een zakelijker en meer wetenschappelijke manier te bestuderen dan Lou de Jong had gedaan, die als kader van zijn werk vooral het duo collaboratie en verzet genomen had. Blom stelde dat met dit begrippenpaar morele oordelen de wetenschap waren binnengeslopen. Dat verzet goed en collaboratie fout was, was voor iedereen duidelijk, memoreerde hij, maar het was niet aan de wetenschap om een moreel oordeel uit te spreken. Bloms oproep vond weerklank, schrijft Withuis, 'de tijd was rijp voor een meer analytische en afstandelijke benadering, waarin de Nederlanders geen heldenvolk waren, waarin ook naar de beweegredenen van foute

Nederlanders werd gekeken, en waarin een beweging als de Nederlandse Unie meer onbevangen kon worden geanalyseerd dan met een a priori opgeplakt etiket goed of fout.' 'Een van Bloms favoriete termen: 'accommodatie' biedt de mogelijkheid te laten zien dat de meeste Nederlanders tijdens de bezetting trachtten het leven zo normaal mogelijk voort te zetten, zonder dat je ze als historicus hoeft in te delen in goed dan wel fout.'

Voorts memoreert ze hoe in Europees verband gekeken is naar de aantallen vermoorde Joden – en de zakelijke benadering hiervan was een verademing voor het verzet dat zich zwart gemaakt had gevoeld door o.a. de onthulling dat het Rode leger ex-kampgevangenen had verkracht of dat onderduikers onderduikkinderen hadden misbruikt. "Goed" bleek soms ook fout te kunnen zijn. Die verruiming van de vraagstellingen in het oorlogsonderzoek danken we overigens niet alleen aan Blom. Ook de democratisering en de ontzuiling droegen daaraan bij', betoogt Withuis.

Bloms positiebepaling riep verwarring op, stelt Withuis, maar werd ook van meet af aan misbruikt. En wel 'in kringen van kinderen van NSB'ers en SS'ers' waarin het rondzong 'dat Blom had bewezen dat goed en fout niet bestaan. Eindelijk, zo luidde het tevreden, werd ingezien dat ook NSB'ers "idealisten" waren.' Vervolgens trekt ze van leer tegen Chris van der Heijden – de aanklachten die ze in dit stuk van de tekst hem ten laste legt worden in Chris' weerwoord ontzenuwd, zie zijn stuk elders in dit bulletin.

Ze stelt dat de weerklank van Van der Heijden ook mede veroorzaakt werd doordat er terechte kritiek gekomen was op het beeld dat in 1940 heel Nederland in het verzet was gegaan. Dat beeld noemt ze overigens ook niet zo dominant als veelal wordt gesuggereerd, maar het nieuwe beeld was dat de Nederlanders de andere kant hadden uitgekeken toen de Joden werden weggevoerd.

Withuis ziet Van der Heijdens werk niet als 'toepassing maar als een pervertering van de theses van Blom. Waar Blom ambieerde het vak te zuiveren van moralisme, is Van der Heijdens werk doordrenkt van een miezige moraal. Waar Blom transparant is, is Van der Heijden suggestief.'

Toen Withuis onder Bloms directeurschap van het NIOD onderwerpen in haar onderzoek aan wilde snijden die meestal onder het tapijt werden geveegd, heeft ze van Blom geen tegenwerking ondervonden. Ze heeft zeer nadrukkelijk Pim Boelaard wiens biografie ze schreef een verzetsheld genoemd, omdat ze het in 2008 hoog tijd vond om 'het verantwoordelijke individu in ere te herstellen.' 'Het individu dat met zijn doelbewuste keuze voor de goede zaak zijn leven in de waagschaal stelt.'

Ze constateert dat het Nationaal comité met 'het virus van de goed-foutrelativering' besmet is. Ze kaart dan opnieuw de kwestie van het gedicht aan en memoreert wat Nine Nooter verklaarde, dat Auke met zijn gedicht een zelfde appèl deed als het Auschwitzcomité met zijn kreet 'Nooit meer Auschwitz', namelijk "Laten we nooit meer met elkaar dezelfde fout maken". (NOS-journaal 26 april). 'Met die redenering belanden we in een morele en historische modderpoel.' Withuis verwerpt de verhulling en het reduceren van Auschwitz tot een 'fout'. En vraagt tevens: wie zijn die 'wij' en die 'met elkaar'?

Ze signaleert twee tendensen, n.l. de tendens om de herdenking te 'actualiseren' (zoals indertijd de communisten deden). Zelfs de overheid bepleitte een verbreding van het herdenken: indertijd vond staatssecretaris Bussemaker dat 4 mei meer in het teken van de multiculturele samenleving diende te staan. De tweede tendens is om te vermijden daders en slachtoffers als zodanig te benoemen. Beide tendensen trachten een maatschappelijke samenhang te creëren. 'Maar een samenhang die afhangt van het verhullen van verschillen, is kunstmatig en ongewenst', aldus Withuis.

Ze memoreert vervolgens hoe Willem Drees de communisten 'het morele recht' ontzegde om Bevrijdingsdag te vieren, omdat als zij het voor het zeggen gekregen zouden hebben vrijheden als die van meningsuiting en vergadering allang

opgeheven waren. Oud-verzetsman Seegers protesteerde tegen Drees' besluit met te zeggen dat juist veel communisten in het verzet omgekomen waren. Drees vond dat ze wel bij de Dodenherdenking herdacht mochten worden, maar niet op bevrijdingsdag. Dit voorval toont aan hoe hard een vlijmscherpe afbakening kan lijken, het voorkomt wel dat mensen denken op 4 mei de Tweede Wereldoorlog te herdenken terwijl het ook over een rijtje andere oorlogen gaat.

Hoe herdenken moet worden ingevuld is geen wetenschappelijke maar een politieke zaak, stelt Withuis. 'Behalve de overtuiging dat we de oorlogsherdenking niet zouden moeten gebruiken om ons gelijk te behalen in de waan van de dag, heb ik daar niet een-twee-drie een antwoord op,' zegt Withuis. Ze vindt dat wetenschappelijk onderzoek kan bijdragen in het debat over de inhoud van de herdenking. Een boek als van Bart van der Boom over wat de doorsnee Nederlander van het lot van de Joden kon weten toont aan dat het beeld van aan de oorlog gerelateerde onderwerpen kan veranderen. Dat analyses in de loop der jaren kunnen veranderen betekent nog niet dat er geen historische feiten zijn, meent Withuis. Gold in de tijd van de Koude Oorlog de strijd tegen Hitler-Duitsland als de strijd tegen totalitarisme, later werd deze gekenschetst als de strijd tegen racisme. Uit beide zienswijzen vallen waarden te destilleren die het herdenken betekenis kunnen verlenen. Dat zou zo abstract mogelijk moeten gebeuren, aldus Withuis. Of de islam een expansieve totalitaire ideologie is of een onschuldige religie, dat moeten de burgers zelf uitmaken. 'Daarop geeft de geschiedenis geen antwoord (al draagt ze wel bouwstenen voor zo'n antwoord aan) en behoort ook een herdenking geen antwoord te geven', aldus Withuis.

Die Gedanken sind frei, schrijft ze. 'Iedereen mag en kan op 4 mei zijn NSB-opa gedenken, of die ene vriendelijke Duitse soldaat. Iedereen mag de ervaringen uit die oorlog toepassen zoals hij of zij wil. Maar graag in stilte en bescheidenheid, en voor zichzelf. Niet van overheidswege en collectief.'

GSB

Enkele opmerkingen

Withuis verwijt Van der Heijden suggestief te zijn. Haar opmerking dat Bloms relativisering misbruikt is, met name in 'de kringen van kinderen van NSB'ers en SS'ers', is uitermate suggestief!! Met hoeveel kinderen van NSB'ers en SS'ers heeft zij gesproken en áls ze dat al gedaan heeft, heeft ze dan goed genoeg geluisterd? Dat 'ze' Bloms analyse zouden geïnterpreteerd hebben als een bewijs dat goed en fout niet zouden bestaan is een opinie die ik in onze 'kringen' nog nooit gehoord heb – en ik heb toch met veel mensen gesproken! Met haar veronderstelling dat 'ze' tevreden constateerden dat hun vaders nu eindelijk ook als 'idealisten' mochten worden gezien, suggereert Withuis dat een idealist per definitie 'goed' is; dat 'ze' dat in elk geval dachten. Elke historicus weet hoe juist idealisten heel gewelddadig kunnen worden: de kruisridders die op hun tocht naar het Heilige land de Joodse gemeenten langs de Rijn uitmoordden; de Franse revolutionairen die juichend voor vrijheid, gelijkheid en broederschap honderdduizenden op het schavot brachten; de miljoenen die in de 'arbeidersheilstaten' waar dan ook gedood werden. Dit besef, dat Withuis in ditzelfde stuk signaleert als ze schrijft, dat 'goed' soms ook fout bleek te zijn, leeft zeer zeker ook bij de kinderen van NSB'ers en SS'ers. Velen hebben veel 'fouts' van de 'goeden' ondervonden! De aanval op Chris van der Heijden is onfatsoenlijk door het debiteren van onwaarheden en halve waarheden, een wetenschapper onwaardig! Naar mijn mening maakt iemand of een groep zichzelf zwart door zijn daden. Het is onjuist zwartmaken als een oordeel door derden te zien: het voormalig verzet voelde zich zwart gemaakt. De soldaten uit het Rode Leger hebben vrouwen uit het verzet verkracht, onderduikers maakten soms misbruik van

de aan hun zorg toevertrouwde kinderen. Grappig is, dat Withuis vindt dat het aan de burgers zelf moet worden overgelaten hoe ze de islam beschouwen, de geschiedenis (geschied-wetenschap bedoelt ze waarschijnlijk) geeft de antwoorden niet. De wetenschap moet volgens haar echter wél een bijdrage leveren aan het mede bepalen welke inhoud aan de Nationale herdenking gegeven moet worden! Als 'de wetenschap' zich zo zou presenteren als Withuis in dit stuk, met ruimte en openheid voor allen beleden, maar telkens in de tekst teruggebracht tot de eigen visie en met denigrerende termen als het 'tevreden' constateren en het 'lafhartig vermijden van keuzes', dan zit ik daar niet op te wachten.

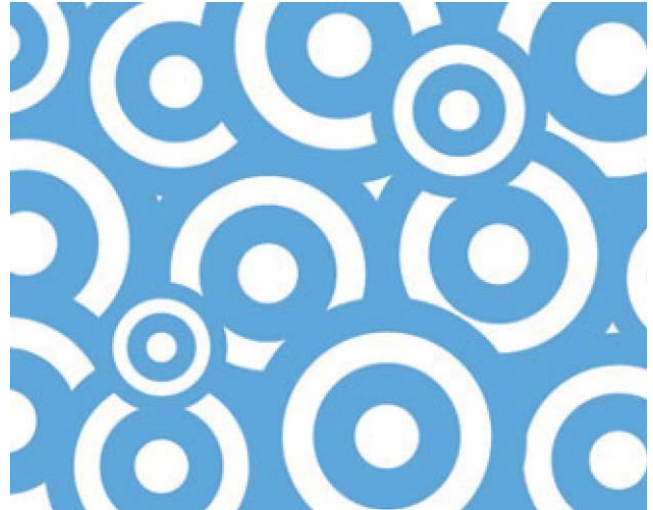
GSB

EEN PERSOONLIJKE REACTIE VANUIT DE KRINGEN VAN KINDEREN VAN “FOUTE” NEDERLANDERS

Naar aanleiding van de discussie tussen Jolande Withuis, Chris van der Heijden en Meindert Fennema wil ik graag een reactie geven vanuit “de kringen van kinderen van NSB'ers en SS'ers”.

Daar hoor ik bij, als dochter van een vader die nergens lid van was, maar die wel propaganda maakte voor “Germaanse” kolonisatie in Rusland. Verder had ik nog heel wat familieleden die het bonter maakten dan hij. En nog één oom die als verzetsstrijder werd gefusilleerd. Met deze achtergrond hoor ik bij naar schatting 20% van mensen die geboren werden in de jaren rondom de Tweede Wereldoorlog.

Nu zou ik mij dus bezig moeten houden met het omhoogpraten van mijn verwanten en het omlaagpraten van die éne oom. Daar denk ik anders over: van een bezetter moet je afstand nemen, en mensen die het tegen zo'n bezetter op durven te nemen tonen moed. In mijn werk als predikant en geestelijk verzorger heb ik mensen ontmoet in beide categorieën. Daarbij heb ik geleerd dat ethische helderheid en compassie verenigbaar zijn. En dat we op moeten houden met verzwijgen, want daar word je ziek van als kind van fout, en je onthoudt de anderen een stuk van de

werkelijkheid.

Tegelijk moet je zorgvuldig zijn in je inschatting van wat die ander kan hebben. Als je er over schrijft, kun je verder gaan: we hebben vrijheid van drukpers, en mensen hoeven het niet te lezen als ze dat niet willen.

De eerste en de tweede (mijn) generatie Nederlanders is meestal bereid zich te voegen in de opvattingen over herdenken die in Nederland leven. Een deel van hen gaat ook wel mee met de manier waarop het NIOD daaraan nu gestalte geeft. Maar intussen is de derde generatie bezig de maatschappij over te nemen, en de vierde generatie gaat vaak al naar school.

Zullen zij zich op den duur zo gemakkelijk laten inkaderen als wij?

Ik ben bang dat het NIOD op dit moment het open gesprek tussen Nederlanders van verschillende afkomst blokkeert. Als je het met elkaar wilt uithouden in onze ingewikkelde samenleving, dan lijkt het me niet overbodig dat gesprek aan te gaan.

Janna F. Postma, doopsgezind emeritus-predikant

NIEMAND HEEFT MONOPOLIE OP OORLOGSGESCHIEDENIS

Op 2 oktober schreef Chris van der Heijden in de Volkskrant onder deze titel een reactie op het stuk van Jolande Withuis.

Hij schrijft: 'Ik heb nog nooit iemand ontmoet, zelfs nog nooit van iemand gehoord die meent dat er geen verschil bestaat tussen goed en kwaad.' Zelfs Eichmann beweerde tijdens zijn proces dat hij handelde vanuit de categorische imperatief van Kant. 'Wel ken ik mensen die beweren dat er anderen bestaan die het verschil tussen goed en kwaad niet kennen', vervolgt hij. 'Dergelijke betweters zijn opmerkelijke en uiteindelijk ook nogal gevaarlijke types.' Hij legt dat uit: deze mensen voelen zich moreel hoogstaand, kennen precies het verschil tussen goed en fout en zij handelen zonder twijfel ook naar dat juiste inzicht. Ze proberen anderen te bekeren tot de enige, echte waarheid – die van hen natuurlijk – en daarin schuilt het gevaar: 'Geef hen macht en ze zijn als inquisiteurs.' Tegenover dergelijke fundamentalisten staan mensen die sceptischer zijn. Die inzien dat het verschil tussen goed en fout soms ingewikkeld is, dat je niet zo met je eigen goedheid moet schermers, dat relativering – vooral ook van jezelf – geen kwaad kan, dat er verschil is tussen intentie en effect, dat wijsheid achteraf altijd goedkoop is.

Chris van der Heijden

Withuis hoort thuis bij de eerste groep, Chris bij de laatste, zo constateert hij. Het artikel van Withuis gaat over de omgang met de oorlogsherinnering. Chris juicht het toe dat in een democratie verschillende opvattingen daarover bestaan. Gedachtewisseling en het samenspel van tegenstrijdige krachten leveren

het beste resultaat – juist die gedachtewisseling en dat debat was in de oorlog ondenkbaar en het verzet tegen de Nazi's beoogde het herstel van de democratie.

Withuis en een groepje fanatici van het NIOD ondermijnen nu juist dat open debat, ze accepteren geen verschillende meningen en hun vechtmethoden bestaan uit verdachtmakingen, schelden, verdraaien en bewust verkeerd citeren. Die methoden gebruikte Withuis om Van der Heijdens boek 'Grijs Verleden' af te kraken. Hij zegt: 'Ik vind niet dat niemand deugt.[..] Ik vind niet dat niemand echt fout was.[..] Ik heb nooit beweerd dat verzetsmensen bij toeval in het verzet waren terechtgekomen. Ik denk absoluut niet dat mensen geen keuzen maken of niet verantwoordelijk zijn. Niets van wat Withuis schrijft, behoort tot mijn overtuiging, niets daarvan heb ik ooit geschreven.'

Wat hij heeft gedaan is enkele bestaande en schijnbaar vaststaande beelden van de oorlog relativiseren. Meer niet. Wat Withuis beoogt met het karikatuur van zijn opinie is aantonen hoe goed zijzelf is, hoe juist haar optiek is. Net als in een geloof of een dictatuur dient de herhaling van halve waarheden en onwaarheden om het de volgelingen in te prenten dat er maar één mening op na gehouden mag worden. De verzameling scheldwoorden horen erbij om de ander zwart te maken.

Chris onderstreept nog eens hoe belangrijk het is dat we met elkaar ervan overtuigd zijn dat wat tussen 1939 en 1945 gebeurd is nooit meer mag gebeuren, maar ook dat we eerlijk bekennen niet precies te weten hoe we iets dergelijks moeten voorkomen.

Samen blijven nadenken over hoe te handelen, in veranderde omstandigheden en veranderende tijdperken, open blijven staan voor andere meningen en met elkaar die meningen toetsen is de enige weg.

Dat kan alleen als we ervan uitgaan dat niemand een monopolie heeft op de oorlogsgeschiedenis en niemand het alleenrecht op de collectieve herinnering.

'De staat moet zich er dan ook niet mee bemoeien. De rechter evenmin. En een Nederlands c.q. nationaal instituut dat bij monde van preciezen als Withuis pretendeert te weten hoe het was en daarvoor uit de publieke ruif betaald wordt, dient zo snel mogelijk te verdwijnen. Het past niet langer in de moderne samenleving.'

Van der Heijden heeft er geen moeite mee om ongelijk te erkennen, als met goede argumenten bewezen wordt dat hij verkeerd zit. Maar de methoden van Withuis sluiten een echt gesprek uit, omdat zij de spelregels hanteert van een gesloten samenleving. 'Die is niet de mijne en zal dat ook nooit worden.'

*Meindert
Fennema*

Meindert Fennema (emeritus hoogleraar politieke theorie) reageerde op 5 oktober op de website van de Volkskrant - waar hij wekelijks een column heeft - op het artikel van Jolande Withuis.

Hij schrijft: 'Het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD) ontwikkelt zich steeds meer tot het Nederlands Instituut voor Goed en Fout.[...] Er lijkt hier sprake te zijn van een afrekening door het naoorlogs verzet dat de geschiedschrijving ziet als de voortzetting van de oorlog met andere middelen.'

Fennema kan zich geheel vinden in Withuis' pleidooi om bij de *herdenking* van de oorlog de termen goed en fout te blijven gebruiken. Maar haar pleidooi voor eerherstel van de termen in de *geschiedschrijving* wijst hij pertinent af. Het bevreemdt hem dat zij Hans Blom, de vroegere directeur van het NIOD en oud-hoogleraar die in 1983 voor een minder moralistische geschiedschrijving pleitte, niet afvalt, maar wel zegt dat zijn positiebepaling verwarring wekte en dat zijn relativering van goed en fout van meet af aan misbruikt is. Hij vindt dat deze opinie zo weggelopen zou kunnen zijn uit de kolommen van het Volksdagblad De Waarheid. Withuis preciseert dat er misbruik gemaakt is van Bloms relativering 'in de kringen van kinderen van NSB'ers en SS'ers'. Ze noemt geen namen maar valt daarna meteen Chris van der Heijden aan. De beschuldigingen worden niet onderbouwd –alweer doemt de schaduw van De Waarheid op, aldus Fennema. Dat Van der Heijden vorig jaar ondanks zijn 'miezerige moraal' bij de 'transparante' Blom gepromoveerd is, laat ze onvermeld. Zijn proefschrift werd overigens door andere NIOD-medewerkers meteen afgekraakt. De familiale achtergrond van Van der Heijden speelde hierbij een rol, maar ook het feit dat hij niet in helden gelooft. Dat wil Withuis nu juist wel, haar biografie over verzetsheld Pim Boellaard is daar een voorbeeld van. In de lijn van het NIOD-denken ligt het boek van Martin Sommer 'Wat een held! Tien vaderlanders op een voetstuk'. Als je weer helden wilt hebben, dan heb je ook schurken nodig. Relativering van goed en fout is dan een sta-in-de-weg.

Toen in 2007 Marja Schwegman Hans Blom als directeur van het NIOD opvolgde is de koerswijziging begonnen, volgens Fennema. Madelon de Keizer, medewerkster van het NIOD vroeg zich bij de verschijning van Fennema's studie over Hirschfeld (2007) af: 'Aan welke kant staat Fennema nu?' Zij beschouwde Fennema als een leerling van Blom en over hem zei ze dat hij de interpretatie van de oorlog meende te dienen door 'de ethiek uit te schakelen'. Dat deed Blom zeker níet en Fennema ook niet. Ze waren echter te genuanceerd. De Keizer viel in haar reactie op Fennema's studie rechtstreeks Blom aan, onder wie ze vanaf 1982 had gewerkt (25 jaar dus!)

GSB], ze deed dat dus pas toen hij als directeur vertrokken was.....[Dat is nog eens een heldendaad GSB]. Fennema constateert dat De Keizer en met haar andere medewerkers van het NIOD, in mei 1945 bij het verzet zijn gegaan.

Het NIOD beschikt over miljoenen aan onderzoeksgelden. 'Iedereen die daar ooit gebruik van wil maken weet wat haar te doen staat. Er moeten weer helden gemaakt worden – en schurken', zo beëindigt Fennema zijn relaas.

Nog meer verzet tegen nuancering

Bart van der Boom, schrijver van het boek 'Wij weten niets over hun lot', (zie ook juninummer Bulletin), kwam na bestudering van 169 dagboeken, in de oorlog geschreven, door Joden en niet-Joden, tot de

conclusie dat men niet écht wist wat er 'in het Oosten' met de Joden gebeurde. Als ze het wel geweten hadden, zouden zeker veel meer Joden ondergedoken zijn en had de Joodse Raad zich anders opgesteld. Of er veel meer niet-Joden onderdak zouden hebben verleend is een open vraag, die Van der Boom voorzichtig met 'ja' beantwoordt. Daar heeft Annet Bleich in het Nieuw Israelitisch Weekblad van 2 november heftige kritiek op geuit. Ze stelt dat 'natuurlijk' geen enkele bezetter precies vertelt wat er met de gevangenen gaat gebeuren. Maar trekt dan niet, voor mij onbegrijpelijk, de conclusie dat 'men' dus inderdaad niet veel wist, dat het logisch was dat men aarzelde om onder te duiken of onderdak te verlenen, zoals Van der Boom aannemelijk maakt. Van der Boom zei: 'Ik begrijp dat mijn interpretatie ongemak wekt, omdat ze de schuldvraag compliceert.' Nuancering van bestaande beelden over de oorlog mag niet van sommige mensen in Nederland.

Als ik kijk naar hoe de Engelse en Amerikaanse regeringen en hun bondgenoten reageerden op het ooggetuigenverslag van de Holocaust van Jan Karski (zie hierna), zijn woorden voor zoete koek aannamen en verders

niks deden, dan kan ik het helemaal met Van der Boom eens zijn dat de 'gewone doorsnee Nederlander' te weinig wist en dus minder valt te verwijten dan de laatste tijd gedaan wordt. Als je schuld wil toewijzen, wijs dan in de goede richting.

GSB

Verzoek om medewerking

In verband met het project Westerborkpad van het Herinneringscentrum Westerbork (www.westerborkpad.nl) heeft het centrum onze bemiddeling gevraagd. Bij deze wandeling van Amsterdam naar Hooghalen hoort ook een zogenaamd Luisterpad (www.wblp.nl); verhalen die je onderweg (of thuis) kunt horen en die het grote verhaal van de Jodenvervolging vertalen naar persoonlijke geschiedenissen. Dat Luisterpad is momenteel nog verder in ontwikkeling (er komen 40 nieuwe luisterpunten bij op de route).

De makers van deze audio fragmenten zijn op zoek naar kinderen van politiek foute ouders wiens verhaal zich tijdens de oorlogsperiode afspeelde op/langs de route en duidelijk maakt welke rol de NSB/ NSB-ers speelde(n) bij de Jodenvervolging.

Wie bereid is zijn/haar verhaal te vertellen zodat het in de Luisterroute opgenomen zou kunnen worden kan contact opnemen met Gemma Groot Koerkamp (email: Gemma.Grootkoerkamp@kampwesterbork.nl) of met ons bestuurslid Jeanne Diele (email: j.diele-staal@online.nl) of telefoon 06-33057003.

Stichting Vrienden van Werkgroep Herkenning 2000-2012

Het bestuur van de Stichting Vrienden van Werkgroep Herkenning (SVV) heeft besloten tot opheffing van de Stichting per 1 januari 2013. Wij denken er goed aan te doen onze beweegredenen kort weer te geven vergezeld van een summier overzicht van hoe wij met het geld van het fonds zijn omgegaan.

SVV werd opgericht begin 2000, kort voor het overlijden van de oud-voorzitter van de Stichting Werkgroep Herkenning (SWH) Hans Donkersloot. Deze liet een deel van zijn nalatenschap na (ca. 186.000 toenmalige guldens) aan SVV met het doel om niet door de overheid subsidiabele projecten die binnen de doelstelling van SWH vielen, te kunnen blijven ondersteunen. Naast deze kleine € 100.000 ontving SVV in de loop der jaren nog wat kleinere giften van leden van Herkenning, alsmede vijf maal een jaarlijks bedrag van € 5000 van iemand die zich nauw met de doelstelling van SWH verbonden voelde.

SVV heeft in de eerste jaren vanuit de rente van het kapitaal diverse incidentele projecten van SWH ondersteund: zo was er steun voor de productie van het Internationaal Bulletin en werd in 2002 de uitgave van het Jubileumboek met € 6000 mogelijk gemaakt. Ook nam SVV de druk- en verzendkosten voor het Compendium voor zijn rekening. Enkele jaren na het overlijden van Hans Donkersloot werd duidelijk dat subsidiëring van SWH door de overheid eindig was. Dit betekende een heroriëntatie voor SWH in die zin, dat met hulp van vrijwillige donaties een sluitende begroting moest worden gemaakt, aangepast aan de nieuwe situatie. Uit zuiver zakelijke overwegingen werd door SVV in 2004 een statutenwijziging doorgevoerd die SVV 'losser' maakte van SWH. Dit vond plaats met het doel om het geschonken kapitaal van SVV veilig te stellen voor mogelijke financiële claims. Deze konden immers op SWH komen te drukken omdat er o.a. een werknemer in dienst was die ontslagen moest worden. In 2005 werd vlak na het verlies van overheidssubsidie besloten SWH gedurende

drie jaar een exploitatiebijdrage van € 5000 te verstrekken om op de nieuwe situatie in te spelen. Daarnaast werd in 2006 een wisseltonoonstelling: "Getekend geboren. Kinderen van 'foute ouders' 1931-2010" (Aalten) ondersteund met een bedrag van € 5000. Ook werd Kombi eenmalig met een substantieel bedrag gesteund en waren er diverse giften die ten goede kwamen aan kinderen die elders in de wereld slachtoffer waren van oorlogsgeweld.

Eind 2007 was van het oorspronkelijke kapitaal (plus rente) nog altijd € 97.000 'over'. In 2008 werd daarom een belangrijk besluit genomen. Wij stonden voor de keus te overwegen om tot in lengte van jaren het kapitaal te 'bewaren' en met de rente relatief kleine dingen te doen, dan wel langzamerhand het geld op te maken door het goed te besteden aan zaken die direct in de lijn van de doelstelling van SVV en SWH liggen. Er werd gekozen voor de laatste optie. SVV zou de komende drie jaar telkens € 20.000 bijdragen in het omvangrijke en belangrijke project van Cogis: "Open Archief WO II". Daar kwam in 2010 nog een ondersteuning bij van in totaal € 15.500 voor een project dat tot een publicatie zou leiden over kinderen van Duitse militairen. Het boek van Monika Diederichs is inmiddels, begin oktober 2012, verschenen. Daarnaast waren er bijdragen aan de donateursdag van SWH (2008, € 1300), aan een symposium van SWH: "Het taboe voorbij" (2010, € 4500) en aan een project in Westerbork voor twee themadagen: "De oorlog na 65 jaar" (2011, € 3250). Van het restant van het kapitaal is tenslotte € 4000 gereserveerd voor een project van Rinke Smedinga en € 12.500 voor een project van Chris van der Heyden die de verhalen op het 'Open Archief' wetenschappelijk gaat bewerken. Het is bedoeling dat ook dit laatste project uitmondt in een publicatie.

Alles overziende menen wij met onze activiteiten volledig in de lijn van Hans Donkersloots oorspronkelijke doelstelling te hebben gehandeld: het bredere bekendheid geven aan de problematiek van kinderen van wie de ouders tijdens de oorlog de kant van de bezetter kozen, dan wel tot die bezetters behoorden. Wij zijn ons ten volle bewust van het feit dat SWH zelf zich nog gesteld ziet voor een aantal specifieke taken (m.n. op het gebied van onderlinge hulpverlening en beschikbaar houden van informatie) die nog niet afgesloten kunnen worden. Voor ons geldt echter dat het perspectief om tot in lengte van dagen relatief kleine bedragen van de rentebaten uit te delen niet aantrekkelijk is – wie zouden dit bv. straks van ons moeten overnemen, als wij gemiddeld de leeftijd van 75 jaar bereiken? Het leek ons dan ook beter te besluiten het kapitaal eenmalig aan diverse zinnige projecten te besteden. En zo is dus ook geschied, overigens in goed overleg met SWH en met de afspraak dat het eventuele restantbedrag van het fonds ten goede komt aan SWH.

Wij hopen met deze informatie een beetje transparant te hebben gemaakt hoe we met het geld dat ons is toevertrouwd zijn omgegaan. Wij wensen SWH alle goeds om de komende jaren tot wijze beslissingen te komen inzake het al dan niet blijven opkomen voor de

specifieke problemen die voortvloeien uit omstandigheden in een specifiek tijdsgewricht. Het wordt meer en meer duidelijk dat 'onze' problematiek onderwerp wordt van wetenschappelijk onderzoek en discussie. Getuige het niet uitgesproken gedicht op de Dam dit jaar en de commotie rond 4 mei in Vorden, valt in ons moralistische landje nog altijd een slag te slaan – misschien zijn één leven (ons leven) en één generatie (de onze) niet echt voldoende om hardnekkige nationaal verankerde vooroordelen de wereld uit te helpen! Het woord is zo langzamerhand echter aan historici en opiniemakers/beleidsverantwoordelijken: zij zullen het werk moeten afmaken....

Het bestuur van Stichting Vrienden van Herkenning:

Jacqueline Bonekamp-de la Haye

Yvonne van der Woude-Rensen

Marcel S.F.Kemp (voorzitter)

A. Carst Koelman van Doornik
(penningmeester)

Cees Koelman van Doornik (secretaris)

oktober 2012

DE BOODSCHAP VAN JAN KARSKI

De naam Jan Karski kwam ik voor het eerst tegen, toen ik begin jaren tachtig een aantal boeken bestudeerde over de Jodenvervolging en wel in het standaardwerk daarover van Raoul Hilberg, 'The Destruction of the European Jews'.

Het was een schokkend boek waar ik me doorheen worstelde, omdat ik de vreselijke waarheid van de Shoah wilde weten maar die tegelijkertijd vreesde omdat de 'grote' geschiedenis zo met onze 'kleine' familiegeschiedenis verbonden was.

Ik vernam toen voor het eerst dat er iemand van het Poolse verzet, een ooggetuige van de gruwelen van een concentratiekamp, naar Londen gereisd was om de Poolse regering in ballingschap, maar ook de politieke leiders van de Geallieerden, op de hoogte te stellen van wat de nazi's met de Joden deden. Verbijsterd was ik om te lezen dat de massamoord al in november 1942 in Londen bekend was en dat Jan Karski in 1943 ook de president van de VS op de hoogte bracht. Ik herinner me nog dat bij Karski's bezoek aan een Amerikaanse rechter, Felix Frankfurter, deze op de onthullingen reageerde met: 'Ik geloof dit niet'. Waarop Karski hem vroeg of hij hem voor leugenaar hield. Dat was niet het geval: de rechter kon zich alleen absoluut niet voorstellen dat mensen op zo'n afschuwelijke manier hun medemensen zouden kunnen doden.

Op 17 december 1942 zei de Poolse minister van Buitenlandse Zaken (lid van de regering in ballingschap) in een uitzending van de BBC: 'Ik wil u doordringen van de realiteit van deze tragedie, die zich niet ver van dit eiland afspeelt op het Europese vasteland – op Pools grondgebied... De Poolse regering heeft aan de regeringen van de vrije wereld betrouwbare informatie toegezonden over de massamoord op de Joden, niet alleen op de Joodse inwoners die in Polen in handen van de Duitsers gevallen zijn, maar ook op de honderdduizenden Joden die uit andere landen zijn gedeporteerd en zijn opgesloten in getto's die de bezetter in mijn land heeft ingericht... Volgens rapporten die in het bezit zijn van de Poolse regering is van de 3.130.000 Poolse Joden reeds een derde vernietigd.'

In mei 1943 werd door Arthur Koestler een boodschap van Jan Karski voorgelezen op de BBC-radio. Hierin vertelt Karski dat hij op speciale missie gestuurd was om de regering in ballingschap verslag te doen van de activiteiten van het verzet. 'Een van mijn taken, naast andere, was het om informatie te verzamelen over de massamoord begaan door de bezetter. Ik moet misschien uitleggen waarom ik speciale aandacht geschonken heb aan zaken betreffende de Joden. Ik ben zelf geen Jood en voor de oorlog had ik nauwelijks contact met Joden, waarover ik in feite weinig wist. Maar vandaag de dag heeft de uitroeiing van de Joden een speciale betekenis. Het lijden van mijn Poolse volksgenoten is vreselijk en het ligt me vanzelfsprekend ook nader aan mijn hart; maar de methoden die door de vijand gebruikt worden ten aanzien van Polen en Joden zijn verschillend. Zij proberen ons, de Polen, terug te brengen tot

het niveau van middeleeuwse slaven. Zij willen ons onze culturele standaards, onze tradities en ons onderwijs afnemen en ons reduceren tot een natie van robots. Maar de handelwijze ten opzichte van de Joden is anders. Het is niet een methode van onderwerping of onderdrukking, maar van koude en systematische uitroeiing. Het is het eerste voorbeeld in de moderne geschiedenis dat men de bedoeling heeft een hele natie (en niet 10, 20 of 30, maar 100% daarvan) van de aardbodem te laten verdwijnen.

De methoden die gebruikt worden zijn in grote lijnen bekend, maar niet in alle details. Bekend is dat de Joden vanuit geheel Europa verzameld worden in de getto's van Warschau, Lwew en Soon, waar zij enige tijd verblijven. Van deze getto's worden ze overgebracht 'naar het Oosten', zoals de officiële omschrijving luidt, dat is naar de vernietigingskampen Belzec, Treblinka en Sobibor. In deze kampen worden zij in groepen van 1000 – 6000 gedood via verschillende methoden, waaronder gas, verbranden door stoom, massa-electrocutie en tenslotte de methode van de zogenoemde 'dodentrein'.

Tijdens mijn onderzoek slaagde ik erin aanwezig te zijn bij een massa-executie in het kamp Belzec. Met hulp van de Ondergrondse kreeg ik toegang tot dit kamp vermomd als een Lets speciaal agent. In feite stelde ik me op aan de kant van de uitvoerders. Ik had geen mogelijkheid de gebeurtenis te voorkomen, maar ik geloof dat mijn handelwijze te rechtvaardigen is... (In feite bezocht hij een ander kamp en hij had ook geen Lets maar een Oekraïens uniform aan en hij zag hoe duizenden Joden in treinwagens werden gestuwd).

In 2011 verscheen de Nederlandse vertaling van het boek dat Jan Karski al in 1944 heeft geschreven, 'Story of a Secret State. My Report to the World' en in dat jaar in de VS uitgegeven. Vlak daarna werd het in Engeland gepubliceerd, in 1945 werd het in het Zweeds vertaald en in 1946 in het Noors. In 1948 verscheen nog een Franse vertaling. Maar de interesse voor Karski's boodschap verminderde daarna snel. Daar waren meerdere redenen voor: Karski vertegenwoordigde het Poolse verzet en had stevige banden met de Poolse regering in ballingschap, eerst in Parijs, later in Londen, Maar in 1943 was een pro-Russische pers begonnen dat verzet en die 'reactionaire' regering in een kwaad daglicht te stellen. In diezelfde tijd gaf Anthony Eden Mikolajczyk de raad toe te geven aan de territoriale eisen van Stalin en Oost-Polen aan de sovjets af te staan tegen compensatie in het westen door Oost-Pruisen en Silezië aan Polen toe te voegen. Op de conferentie van Teheran (28/11 – 2/12 1943) werd Stalins eis ingewilligd, hoewel de Engelse en Amerikaanse autoriteiten dit aanvankelijk ontkenden. In Polen werd in juli 1944 een Russisch gezinde Poolse regering in het zadel geholpen en deze werd in juli 1945 door de VS en Groot-Brittannië erkend. Daarmee verloor de Poolse regering in ballingschap zijn erkenning en gezag en daarmee was ook Jan Karski gedevalueerd.

Na de oorlog was het natuurlijk zaak, toen eenmaal bleek hoe juist de berichtgeving van Karski over de 'Endlösung' geweest was, om te doen alsof men niet op de hoogte was geweest. Regeringen en hoge ambtenaren, schrijvers en wetenschappers, zij allen waren 'verrast' toen men over de moord op 6 miljoen Joden hoorde, dat 'verschrikkelijke geheim' zoals de historicus Walter Laqueur het noemde. Maar het was dus geen geheim (!), veel van hen waren op de hoogte.

Er bleef Jan Karski na de oorlog niets anders over dan om in de VS een wetenschappelijke carrière op te bouwen. Wat moet deze man ontgoocheld zijn geweest en wat een doorzettingsvermogen dat hij zich desondanks staande heeft weten te houden. Pas in 1978 was hij weer bereid om over het verleden te praten en wel tegen Claude Lanzmann die

Jan Karski

bezig was met zijn film Shoah. In oktober 1981 nam hij deel aan een internationaal congres georganiseerd door Elie Wiesel en de Amerikaanse Holocaust Memorial Council. Daar heeft hij opnieuw verteld over zijn missie en over de moedwillige doofheid van de wereld(leiders) wat betreft de lotgevallen van de Joden. Weliswaar had president Roosevelt hem in 1943 ontvangen, hem als boodschap voor de Joodse leiders in Polen meegegeven: 'Zeg hun: we zullen de oorlog winnen' en 'Zeg hun dat ze een vriend hebben in het Witte Huis'. Maar wat waren het anders geweest dan slechts woorden? De oorlog werd gewonnen, maar pas twee lange jaren later, toen de Shoah nog eens miljoenen Joden het leven had gekost.

In dit dikke boek beschrijft Jan Karski uitgebreid hoe het verzet werd georganiseerd, hoe er feitelijk een geheel ondergronds netwerk, een regering ondergronds was dat in nauw contact stond met de regering in ballingschap. Hij ontloopt de morele dilemma's niet waarvoor hij zich geplaatst zag: toen hij in handen van de nazi's viel, moesten anderen hun leven op het spel zetten om hem te bevrijden – en enkelen overleefden dat niet. Zijn boek is een boek dat je in handen van velen zou willen zien, vooral van politici. Maar ik ben sceptisch genoeg om te vermoeden dat zelfs dit boek hen niet van hun politieke kortzichtigheid en belangenbehartiging zal kunnen bevrijden.

JAN KARSKI; MIJN BERICHT AAN DE WERELD; Geheime koerier, verzetsstrijder en eerste ooggetuige van de Holocaust, uitg. Cossee Century
ISBN 978 90 5936 332 8/NUR 302/ 686

ALAIN FINKIELKRAUT over SEBASTIAN HAFFNER

In zijn boek 'Een intelligent hart' bespreekt de Franse filosoof Alain Finkielkraut een aantal boeken, die voor hem van grote waarde zijn, nadat, zoals hij schrijft, de twintigste eeuw de verwoesting heeft laten zien 'van de *bureaucraten*, dat wil zeggen van een louter functionele intelligentie, en van de *bezetenen*, dat wil zeggen van een binaire, abstracte sentimentaliteit die volstrekt onverschillig is voor de specificiteit en de kwetsbaarheid van het lot van de individuen.' De titel van het boek is ontleend aan het gebed van koning Salomo waarin hij de Eeuwige om een intelligent hart smeekte. Na het debacle van religieuze en politieke ideologieën meent Finkielkraut dat misschien literatuur nog in staat zal blijken te zijn de mens een intelligent hart te geven.

Het boek 'Het verhaal van een Duitser', geschreven door Sebastian Haffner is pas in 1999 na diens dood op tweeënnegentigjarige leeftijd gepubliceerd, hoewel hij er in 1939 al aan begonnen was. Hij woonde toen als Raimund Pretzel in Cambridge waarheen hij in ballingschap was gegaan. Toen Engeland en Frankrijk Duitsland de oorlog verklaarden, onderbrak hij zijn notities om een strijdbaar boek te schrijven (Germany, Jekyll and Hyde) omdat de tijd te ernstig was voor 'persoonlijke herinneringen'.

Haffner begint zijn overpeinzingen met te stellen dat het een verslag zal worden van een zeer ongelijk duel tussen een buitengewoon machtige en sterke staat en een klein, anoniem onbekend individu. Finkielkraut stelt hier tegenover dat de term duel niet goed gekozen is, omdat er van een rechtstreekse confrontatie tussen de Goliath van de Duitse staat en de kleine David in de persoon van Haffner geen sprake is. Die staat is namelijk niet slechts een tegenstander, het is een alomvattend iets en de eenling die door die staat verwrongen raakt heeft niemand of iets waartegen hij zijn verweer kan richten.

In 1933 toen Hitler aan de macht kwam was Haffner 26 jaar en was als stagiair-referendaris werkzaam bij het Hooggerechtshof van Pruisen. De rustige arbeid in dat rustige gebouw wordt op een dag verstoord doordat iemand schreeuwt: 'Die smijten de Joden eruit.' Twee of drie personen proesten het uit en als het bericht door een suppoost bevestigd wordt, lachen ze nogmaals. Referendarissen, intellectuelen, hoogopgeleiden! Haffner herinnert zich hoe een molenaar 150 jaar daarvoor de claim van Frederik de Grote op zijn land durfde te weerstaan en door de rechtshouders in die tijd in het gelijk werd gesteld.

In 1933 is er geen rechter meer die het voor welk individu tegenover de macht van de staat zal opnemen, beseft hij.

Haffner stelt dat het een mythe is dat Hitler langs democratische weg aan de macht gekomen is. Door de straatteer waren de Duitsers bang en machteloos gemaakt, maar dat leverde bij de verkiezingen toch geen meerderheid voor de NSDAP op. De partij kreeg 44% van de stemmen en had in het parlement dat op 5 maart bij elkaar kwam geen meerderheid. Uit protest bleven op 6 maart de oppositiepartijen thuis – en hielpen op die manier de NSDAP aan de macht. Het Duitse Reich is voortgekomen uit het verraad van zijn tegenstanders, stelt Haffner. Zowel de leiders van links als van rechts die tegen Hitler waren, lieten het afweten. 'Van hun leiders beroofd en ontredderd hebben honderdduizenden mensen toen de beweging gevolgd en zich bij Hitler aangesloten'.

Het is opmerkelijk als Haffner de Duitsers van 1939 kenmerkt door 'de volledige afwezigheid van wat men zowel bij een volk als bij een mens "ras" noemt, dus een harde, door inspanning van buitenaf niet kapot te krijgen kern, een bepaald zuiver weerstandsvermogen, een heel diep verscholen, pas als het erop aankomt inzetbare reserve aan fierheid, karakter, zelfverzekerdheid, waardigheid.' Haffner hanteert het oude begrip 'ras', dat je ook eenvoudiger zou kunnen omschrijven als: uit het goede hout gesneden zijn, in staat zijn zijn rug recht te houden of adeldom verplicht. In het Derde Rijk werd 'ras' een functionele, biologische term. Voor dit begrip 'ras' hoefde men zich niet in te spannen zoals bij het oude begrip, waar karaktersterkte het hoofdbestanddeel was. In Hitlers opvatting stelt 'ras' nu juist géén eisen meer, het is geen verplichting meer, maar een attribuut, een kenmerk waarmee je geboren bent. Degenen die tot het Herrenvolk behoorden werden ontslagen van elke adeldom of moreel geweten.

Haffner hecht veel waarde aan wat de crisis van 1923 voor het Duitse volk betekend heeft. De financiële crisis sleepte in zijn duizelingwekkende val de kaders en de hiërarchieën van de beschaving met zich mee. Jonge, behendige mensen werden er het minst door getroffen, de crisis bood hun zelfs kansen. 'Een hele generatie had geleerd – of meende geleerd te hebben – dat je zonder ballast kon leven.' Tien jaar later bood de geschiedenis opnieuw een kans aan de jonge mens; de meeste hooggeplaatste nazi's waren nog geen dertig, op Goering na. 'Ze zagen zichzelf als de voorhoede van het "jonge Volk" en keken neer op de meer ervaren en sceptische oudere generaties, die ze als "kerkhofbegroeiing" bestempelden. Voor de nieuwe generatie waren de aan regels en principes gehechte ambtenaren van de oude stempel "ouwe lullen".'

Haffners vader was in 1939 al gepensioneerd. Op een dag kreeg hij een vragenlijst in te vullen; weigerde hij dan zou hij zijn pensioen niet meer ontvangen. Na dagenlange neerslachtigheid vulde hij de lijst uiteindelijk toch in, maar zijn verzet tegen de dwang uitte

zich vanaf die dag in allerhande lichamelijke kwalen waaraan hij twee jaar later overleed. Haffner zelf had op zijn werk de vraag of hij een Ariër was met 'ja' beantwoord, zo overrompeld was hij op dat moment. Het zat hem toch niet lekker, want op deze manier was hij eigenlijk al begonnen het spel mee te spelen terwijl hij dat helemaal niet wilde. Maar als enkeling maak je geen enkele kans tegenover de staatsmacht en op den duur kan een individu het innerlijk verzet moeilijk meer volhouden. Toch weet Haffner aan de totale overgave te ontkomen, ook al heeft hij dan al zeer indringend met de positieve kant van tot de massa te behoren kennis gemaakt. Als sluitstuk op zijn studie moet hij namelijk deelnemen aan een opleiding in een kamp. Hij vreest voor het uniform, voor de indoctrinatie, maar daar blijkt uiteindelijk het gevaar niet in te schuilen. Die zit in de kameraadschap die opbloeit. 'Het geeft ten slotte een gelukkig gevoel je te ontdoen van het keurslijf van conventies en goede manieren door "Scheisse" te zeggen om je afkeuring kenbaar te maken of "Gegroet, stelletje zakken!" bij wijze van vriendschappelijke verwensing.' Haffner dreigt in de modderpoel van de hilarische broederschap ten onder te gaan, want de kameraadschap legt beslag op alle facetten van het leven, er is geen ontkomen aan. 'Je schaamt je nergens meer over, behalve over de schaamte die je zou kunnen ervaren als je je niet zoals iedereen laat gaan en niet de rechte weg volgt als je bevel krijgt barbaars te zijn. Je krijgt de vrije teugel en tegelijkertijd sta je onder druk, ben je losbandig en volgzaam, bevrijd van het juk van de moraliteit en geketend aan een nieuwe sociale norm.' Tegelijk met de kuddegeest kreeg de levenskracht de ruimte en deze onrustbarende mengeling heeft de Duitse jeugd ingekapseld in

Alain Finkielkraut

de Hitleriaanse catastrofe, meer dan dat de indoctrinatie hen heeft ingelijfd in het systeem. Gelukkig zag Haffner na deze kamperperiode in wat er daar met hem was gebeurd. Toen kon hij afstand nemen en tot ballingschap besluiten. Finkielkraut beëindigt zijn bespreking van Haffners boek met erop te wijzen dat velen op welke wijze dan ook met de verleiding van de verkameraadschappeling te maken krijgen of hebben gekregen. Dit ingrediënt van het succes van de nazi's is nog steeds aanwezig, hoe het zich ook presenteert.

Finkielkraut bespreekt nog acht andere boeken, waaronder 'Alles stroomt' van Vasili Grossman, 'De grap' van Milan Kundera en 'De eerste man' van Albert Camus. Hij schrijft niet eenvoudig, maar zijn redeneringen graven zeer diep en richten zich op elementen in de verhalen die tipjes van de sluier optillen die het menselijk leven als verschijnsel bedekt.

ALAIN FINKIELKRAUT: Een intelligent hart; hoe romans je helpen in het leven, uitg. Contact, ISBN 978 90 254 3465 6

H. BRANDHORST: MOORD OP EEN ONDERDUIKER. De Deurnse moordzaak en andere oorlogsgeheimen
Uitg. Walburg Pers

Het dagblad Trouw van 5 oktober j.l. publiceerde een vraaggesprek met de schrijver over zijn boek. Ik geef daar een samenvatting van. Henk had altijd in de veronderstelling verkeerd dat zijn vader in het verzet had gezeten in de Zaanstreek en dat zijn groep contacten had met de groep van Hannie Schaft. Over de oorlog sprak zijn vader nooit, net zoals zovele anderen. Pas rond het overlijden van zijn moeder begon Henk zich voor het verleden te interesseren, omdat zij zich liet ontvallen dat er iets over zijn vader in een krant had gestaan. Een neef bevestigde dat en zo kwam Henk bij het knipselarchief van het Eindhovens Dagblad. Daar las hij stukken waaruit bleek dat zijn vader tot zes jaar gevangenisstraf veroordeeld was geweest wegens de moord op een Joodse onderduiker. De schok was groot, temeer dat hij in die tijd net bij de Anne Frank Stichting een baan had gekregen...

Henk besloot te proberen het verleden te reconstrueren. Vader bleek bij toeval betrokken te zijn geraakt bij een groep die Joodse vluchtelingen de grens met België over hielp. Zo kwam hij in 1942 in contact met twee families, Graumann en Hepnerr. Ze werden in een zomerhuisje in de bossen bij Deurne ondergebracht, waar een tankwagen hen zou oppikken en naar België zou brengen. De wagen kon niet komen en Henks vader en diens compagnon José Peerbooms raakten in paniek, omdat de families al door mensen in de omgeving gesignaleerd waren. 'Ze waren bang dat die Joodse mensen hen zouden verraden als zij werden opgepakt. Ze raakten ervan overtuigd dat het beter was om die mensen uit de weg te ruimen.' In de politieverhoren heeft Henks vader tot in details uiteengezet hoe hij en zijn maat de 16-jarige Erwin Michael met een hamer zijn schedel hebben ingeslagen en hem daarna hebben begraven. De vijf andere personen van beide families vonden een onderkomen bij een boer in de omgeving die zelf onderdak aanbood en zo overleefden ze de oorlog. De moord op de jongen was volkomen zinloos.

Voor Henk is de daad van zijn vader onbegrijpelijk en verkeerd. Met de vraag of hij een moordenaar of een held was heeft Henk zich niet beziggehouden, hij wilde slechts begrijpen hoe een en ander had kunnen gebeuren. Zijn vader heeft bij latere sabotage-acties in de Zaanstreek vooraan gestaan; misschien vanuit een slecht geweten? Hij heeft ook drie Joodse zusjes onderhouden die tot het eind van de oorlog in Wormer ondergedoken zaten. Misschien was hij verliefd op het oudste meisje? 'Ik ben niet achter zijn motieven gekomen om mensenlevens te redden. Geld? Idealisme? Wat ik aan mijn onderzoek heb overgehouden is toch het beeld van chaos. Mijn vader was niet goed en niet fout. Ik ben van één ding overtuigd: niets kan zijn gruwelijke daad goedmaken.'

GSB

Gedachtewisseling over discriminatie van kinderen

Las en herlas de gedachtewisseling tussen Gonda Scheffel en Martijn Lindt in het Bulletin van de Werkgroep Herkenning van juni 2012 over onder meer de discriminatie van kinderen van politieke gevangenen in de jaren na 1944/1945 in Nederland.

Er wordt geconcludeerd dat de aandacht voor die discriminatie in de publieke opinie marginaal is geweest en nog is. Mondjesmaat qua aandacht, sympathie, steun, erkenning en genoegdoening stelt Martijn. In tegenstelling tot de interesse voor misbruikte jongeren door functionarissen van de Nederlandse kerkprovincie van de Rooms-Katholieke Kerk waarbij het volgens Martijn toen evenals nu gaat om kindermishandeling.

Gonda constateert het verschil in media-aandacht die tot uitdrukking komt in de ontstane hype ten gunste van de misbruikten door een aantal dienaren van de R-K kerk. Een verklaring daarvan kan zijn dat ontkerkelijking enerzijds de vroeger invloedrijke katholieke kerk kwetsbaar heeft gemaakt en dat anderzijds de gangbare opvattingen in de media over politieke tegenstanders in de WOII geen voedingsbodem leveren om zich in te leven in de situatie van kinderen van die politieke tegenstanders.

Het lijkt erop dat er behoefte is het vijandsbeeld te handhaven. Waarom? Er wordt wel gezegd dat Nederland het meest haatdragende land is. Daardoor valt er in de media geen of nauwelijks interesse te constateren voor onderzoek naar doen en laten van de Nederlandse regering in ballingschap en het eerste naoorlogse kabinet. Toch blijft in de lucht hangen dat er wel degelijk een onrechtvaardige component was in het Londense en eerste naoorlogse beleid.

Gonda constateert dat excuses dan wel compensatie terecht kunnen zijn maar betwijfelt de haalbaarheid daarvan. Hoe zou dat komen? Het is duidelijk dat de politieke constellatie hierin een rol speelt. Er valt geen beweging te constateren. Gonda stelt vast dat het parlementariërs en kabinet aan politieke moed ontbreekt. Ik denk dat ook *morele* durf ontbreekt.

Is dat te veranderen? Moeilijk. Maar mensen binnen en buiten de Werkgroep Herkenning

kunnen, als ze dat willen, proberen de problematiek steeds weer onder de aandacht te brengen. Onze stem moet gehoord worden, schreef Gonda mij 13-1-1995. Ja, inderdaad. Er valt niets te verliezen, wel te winnen. Laten we onrechtvaardigheid ten opzichte van ons onbenoemd?

Wie opmerkingen over dit artikel heeft kan mij rechtstreeks of via het secretariaat schrijven of emailen.

Gerrit Bothof

Beperkte openstelling van het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging in het Nationaal Archief

15 oktober 2012 tot het najaar van 2013 is het CABR slechts beperkt toegankelijk, en zijn er slechts enkele stoelen beschikbaar in de studiezaal. Voor bezoek wordt één stoel gereserveerd, andere personen kunnen helaas niet worden toegelaten en het inzien van dossiers uit het CABR en verwante collecties kan na 15 oktober 2012 alleen op maandag. Herkenning heeft nagevraagd of er voor bijzondere gevallen een uitzondering kan worden gemaakt, maar dat is niet mogelijk gezien de vele aanvragen, want het CABR blijft het meest geraadpleegde archief bij het Nationaal Archief.

Mogelijkheden tot inzage van dossiers bij het Nationaal Archief

In het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging zijn de justitiële dossiers van de van collaboratie met de Duitse bezetter verdachte Nederlanders ondergebracht.

De toegankelijkheid van de dossiers wordt bepaald door de Archiefwet van 1995.

Bij het Nationaal Archief gelden beperkende voorwaarden voor de inzage van de dossiers. Deze beperking geldt echter alleen als de persoon waarover informatie gezocht wordt in het archief nog in leven is. Is deze echter overleden, dan is het archief in principe voor iedere burger toegankelijk. Het Nationaal Archief wijst geïnteresseerden echter wel op de belangen van de kinderen en familie van de persoon waarover informatie gezocht wordt.

Adres:

Nationaal Archief
Prins Willem Alexanderhof 20
2595 BE Den Haag

Openingstijden:

dinsdag	9.00 – 21.00 uur
woensdag t/m vrijdag	9.00 – 17.00 uur
zaterdag	9.00 – 13.00 uur

Familieleden van betrokkenen hebben recht op inzage als:

- de desbetreffende is overleden
- de desbetreffende toestemming geeft tot inzage

Als de aanvrager een verklaring van een psychiater of psychotherapeut kan overleggen waarin de hulpverlener duidelijk maakt dat het voor het geestelijk welzijn van de aanvrager onontbeerlijk is dat de gezochte informatie verkregen wordt, kan er informatie gegeven worden door een ambtenaar van het Rijksarchief; de aanvrager kan dan echter niet zelf het dossier inzien.

Voor informatie kan men contact opnemen met het Nationaal Archief (voorheen Rijksarchief):

telefoon: 070 3315444
fax: 070 3315499
email: info@nationaalarchief.nl
website: www.nationaalarchief.nl

Het verzoek tot inzage van een dossier moet schriftelijk worden ingediend bij het volgende adres:

Nationaal Archief
Secretariaat afd. Publiek
Prins Willem Alexanderhof 20
2595 BE Den Haag

In dit verzoek dient voor te komen, moet respectievelijk bijgesloten worden:

- Naam, volledige voornamen, geboortjaar en –plaats van degene naar wie onderzoek wordt gedaan.
- Bewijs van overlijden van deze persoon (uittreksel uit het overlijdensregister, aan te vragen bij de afdeling Burgerzaken van de gemeente waar de persoon is overleden of een kopie van een rouwkaart). Voor een persoon geboren vóór 1909 is dit bewijs van overlijden niet noodzakelijk.

Als de persoon in kwestie niet overleden is dan is een door hem of haar getekende verklaring waarin toestemming verleend wordt noodzakelijk.

Deze verklaring dient vergezeld te gaan van een kopie van een geldig legitimatiebewijs van degene die toestemming geeft.

Bij het verzoek moet de relatie tussen aanvrager en de persoon in kwestie aangeduid worden, er moet een korte motivering gegeven worden van de wens tot inzage, en er moeten zoveel mogelijk relevante gegevens over de betrokkene vermeld worden, zoals naam, eventueel meisjesnaam, de organisatie waar hij/zij tijdens de bezetting lid van was.

Het Nationaal Archief bekijkt of er een dossier over de persoon in kwestie aanwezig is.

Als dat niet zo is, wordt u dat gemeld. Als het wel aanwezig is, stuurt men u een brief met de regels van het inzagerecht. Daarop komt ook het telefoonnummer voor dat u bellen moet voor een afspraak. Meestal ontvangt u na twee tot drie weken antwoord.

Het is niet toegestaan documenten uit het dossier mee te nemen, er mag ook niets gekopieerd worden. U mag wel gegevens overschrijven. Een en ander is bedoeld om niet alleen de privacy van de betrokkene te beschermen maar ook die van de directe verwanten.

COLOFON

Het Bulletin is een uitgave van de Stichting Werkgroep Herkenning.

Het doel van de Werkgroep is:

- het bevorderen van hulpverlening aan hen die in hun persoonlijk en/of maatschappelijk leven moeilijkheden ondervinden, doordat een of beide (groot)ouder(s) aan de kant van de bezetter stond(en) dan wel tot de bezetter behoorde(n)
- bekendheid geven aan de problematiek van deze groepering

De Werkgroep is niet verbonden aan enige politieke partij, levensbeschouwelijke stroming of kerkelijk genootschap. De Werkgroep distantieert zich nadrukkelijk van elke vorm van of sympathie voor (neo)fascisme en (neo)nazisme.

Het Bulletin verschijnt vier keer per jaar. Het volgende nummer verschijnt begin maart 2013.

Kopij hiervoor moet **voor 1 februari 2013** in het bezit zijn van de redactie:

scheffelbaars@planet.nl of Gonda Scheffel-Baars, Nieuwsteeg 12, 4196 AM Tricht.

We stellen het op prijs als u uw bijdragen digitaal aanlevert. Is dat niet mogelijk dan zijn geschreven of getypte bijdragen op papier uiteraard ook welkom.

Niets uit dit nummer mag worden overgenomen anders dan na toestemming van de redactie.

Redactie:

Cuny Holthuis-Buve
Gonda Scheffel-Baars

Jaargang 27, nummer 4, december 2012

